

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SONDAGEN DEN 19 JANUARI 1913.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

TVÅ JUBILERANDE FÖRFATTARINNOR:

FRU SOPHIE ELKAN, FÖDD Salomon, som nu den 3 januari fyllt 60 år, hör till det utvalda antal bland våra författarinnor, som med odelad glädje bör kunna se tillbaka på en lång och väl använd arbetstid och till hvilken alla vänner af svensk litteratur vid ett tillfälle som detta säkerligen känt sig manade att frambära ett tack, för hvad hon gifvit.

Hennes första skriftställeri utgjordes af en del översättningar bl. a. af de pedagogiska skrifter och uppsatser, som utgafvos af hennes bror, den kände slöjdundervisningsiframen O. Salomon. Den skönlitterära debuten, som skedde i Göteborgs Hand. och Sjöf. tidning 1889, med den fina och välskrifna novellen "En liten historia utan namn", följdes redan samma år af en novellsamling, *Dur och moll* under pseudonymen Rust Roest, och väckte mycken uppmärksamhet. Sedan utkom 1891 ännu en samling noveller *Med sordin* och därefter romanen *Rika flickor* 1893, *Säfve*, Kurt & kompani 1894 samt den tredje novellsamlingen *Skiftande stämningar* 1896.

Med dessa arbeten hade Rust Roest gjort sig ett namn och kunde räknas till våra mest uppmärksammade författarinnor. Men det är dock de efterföljande böckerna, som gifvit fru Elkan den fasta och bemärkta ställning inom vår litteratur, som hon nu innehar. Den första af dessa böcker, och där hon också först framträdde under eget namn, var den både psykologiskt och som tidsskildring ypperliga romanen *John Hall, En historia från gamla Göteborg*, som utkom 1899. Efter att tillsammans med sin goda vän, Selma Lagerlöf, ha gjort en resa till Egypten och Palestina, skref hon 1901 berättelsen *Drömmen om Österlandet* och 1904 kom så hennes stora och intressanta arbete *Konungen*, en sanna-saga, som två år senare följdes af *Konungen, i landsflykt*. Här liksom i *John Hall* och äfven i sin sista roman *Anckarström* har fru Elkan visat ett lefvande intresse för livets styfbarn, dessa, öfver hvilka historien uttalat sin förkastelse-dom. Detta drag hos författarinnan sammanfaller med det varma hjärtelaget hos henne som människa, liksom den samvets-granna grundlighet, som utmärker henne

SOPHIE ELKAN

själf, tydligen kan spåras i dessa skildringar från gångna tider.

Fröken Amalia Fahlstedt, som också i dagarna — d. 8 jan. — firat sin 60-årsdag liknar fru Elkan däri, att hon, ehuru framträdande under 80-talet med dess litterära strömbrytningar, aldrig deltog i den orkestermusik, som den samtida "indignationslitteraturen" åstadkom. Om hon också kunde i det väsentligaste vara med om den tändande indignationen, så var dock hennes hela läggning liksom hennes stämma alltför försynt och af en allför lyrisk färgton för att ta sig ett mer högljudt uttryck.

En af hennes bästa böcker är *En passionshistoria*, som under pseudonymen "Rafael" utkom 1897 och mottogs med mycket intresse — samtidigt framkallande många gissningar. Sina föregående arbeten, däribland novellsamlingen och förstlingsboken *I flykten*, 1883, skref hon liksom de efterföljande under eget namn. En annan af Amalia Fahlstedts mest uppmärksammade böcker är ungdomsboken *I sommartid*, som utkom 1901, och där hon visar sig vara en lyckad författarinna inom en genre, där vi ha rätt ondt om litterärt fullmåliga och samtidigt roande böcker. Därefter följde 1902 *Mor Sagas skymningsprat* och 1904 *Hvita boken* och andra berättelser samt slutligen sistliden höst, *Glimtar*, där speciellt hennes begåfning som humorist gör sig gällande vid sidan af rent lyriska anslag.

Hennes författareskap har emellertid splittrats af ett mycket omfattande arbete som översättarinna från flera språk, däribland äfven från italienska och holländska. Från det sistnämnda har hon översatt van Edens "Ut bland människorna" och Ligtharls "Om uppfostran". Men jämte de litterära intressena ha äfven djupgående sociala frågor tagit hennes tid i anspråk. Det var således Amalia Fahlstedt som jämte Ellen Key i början af 90-talet bildade de s. k. "tolfterna", i syfte att genom samkväm bereda hufvudstadens arbeterskor tillfälle till bildande umgänge och försröelse. Här har hon varit och är fortfarande en af de bärande och ledande krafterna, hvarpå hon äfven fick de mest talande bevis i den hyllning, som på 60-årsdagen brgates henne

M. R.-M.

AMALIA FAHLSTEDT

KVINNORNAS RIKSDAG

EHURU DET TION-
de i ordningen, och
således ett jubileums-
möte, var rösträtts-
föreningens central-
styrelsemöte i Stock-
holm förliden vecka i
osedvanligt ringa
grad ägnad minnet,
det upptogs nästan
uteslutande af tanken
på framtiden. Endast
fröken Whitlocks in-
ledningstal inför den
omkring nitfio med-
lemmar starka för-
samlingen med repre-
sentanter från Malmö
och Umeå, endast
hennes ord om den
lilla skaran från 1903,
som nu blifvit en stor
armé, förde ett ögon-
blick tanken tillbaka
på de tillryggalagda
åren och deras ar-
te. Men om för öfrigt
planerna för framtiden
togo så stor plats
på programmet att re-

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt håller sitt 10:e Centralstyrelsemöte i Stockholm. På ordförandeplatsen fröken Anna Whitlock, till vänster från henne vice ordf. fröken Signe Bergman, till höger sekreteraren fru Ezaline Boheman. I talarstolen friherrinnan Ebba Palmstierna. Almborg & Preinitz foto.

redogörelserna för hvad som uträttats sedan man samlades i fjol vid samma tid togo mindre tid än vanligt, så har detta sin mycket naturliga förklaring. Rubriken öfver Iduns redogörelse för mötet i fjol var: I elfte timmen. Men anser man år 1914, det sista i riksdagsperioden, såsom det närmast afgörande året, så kan man med samma skäl säga att klockan nu är half tolf. Det står ju till Landsföreningen och till landets kvinnor i gemen att redan till nästa år vid det här laget ha tydligt sagt ifrån att de begära rösträtt, ja sagt det så tydligt att det gör intryck äfven på första kammaren. Och att verkligen organisera en opinionsyttring i vårt land med dess stora afstånd kräver ett mycket stort arbete af Landsföreningen.

Ett godt omen för den lyckliga utgången af det företag, som nu planerades, var det glädjande intresse och den uppräckning inom föreningarna, som kunde konstateras vid sekreterarens redogörelse för det förflutna arbetsåret. Föreningarnas antal ha ökat till 187 mot 172 i fjol, och fyra länsförbund ha bildats, så att inalles 14 sådana sammanlutningar af de smärre föreningarna finnas. Medlemsantalet är också i tillväxt. Verksamheten har varit liflig inom föreningarna, och kontakten mellan dem och ledningen i Stockholm har aldrig brutits. Äfven tidningen Rösträtt för kvinnor har gått framåt och visat sig fylla just behofvet af en röst för rösträtten. Om agitationen som bedrivs genom föredrag och spridande af broschyrer torde man kunna säga, att den nu, sedan städerna så godt som alla äga rösträttsföreningar, allt mer och mer söker sig ut till landsbygdens kvinnor. Mycket förstående har man funnit där, ett förstående, som öfverraskat många af dem, som arbetat, det största hindret för de agiterande att öfver-

vinna är icke afvoghet utan okunnighet. Många gånger frestas man att undra om allmänheten verkligen tänkt sig in i, hvad det är för ett stortadt arbete till okunnighetens fördrifvande, som uträttas af Landsföreningen. Samhällskurserna i städerna kanske man känner till, men hur många veta något om de Bergman-Osterbergska samhällskurserna ute på rama landsbygden? Från by till by, från socken till socken drar kursledaren, samlar kring sig traktens kvinnor och undervisar dem i samhällets byggnad och funktioner och deras egen plats däri. De spridda erfarenhetsrön de äga fogas in i en öfverskådlig och sammanhängande bild, t. ex. af hur samhället ordnat med fattigvård och barnavård och äktenskapslagstiftning. Början gjordes 1911 med Småland där fröken Gerda Planting-Gyllenbåga arbetade, i år ha jur. kand. Eva Andén varit i Dalarna och fru Frigga Carlberg, fröken Sigrid Kruse och jur. kand. fru Anna Wicksell i Blekinge. Man kan vara säker om, att trots det ingen direkt rösträttspropaganda bedrivits, namninsamlarna under arbetet för opinionsyttringen komma att finna marken väl förberedd å dessa trakter.

Utom de enskilda förhandlingarna, som varade i två dagar mellan tio och fem, ägnades äfven aftnarna som vanligt åt möten och diskussioner. Den första aftonen var enligt traditionen ett möte anordnat för F. K. P. R:s medlemmar som till trängsel fyllde lokalen å Strand hotell. Föredragen för aftonen voro tre. Det första, af friherrinnan Ebba Palmstierna, utredde ställningen ur rösträttspolitisk synpunkt i de fyra nordiska länderna. Danmark och Sverige ha, som vi veta, dröjt längst med att ge sina kvinnor rösträtt, och sedan nu frågan ligger så godt i Danmark, den är nämligen framförd i ett rege-

ningsförslag tillsamman med ett rösträttsreformförslag för alla medborgare, så är det sannolikt, att de svenska kvinnorna, som dock arbetat mest och längst, skola komma sist. Blir ett förslag antaget 1914 kan det definitivt lösas efter de nya valen under nästa riksdagsperiod, i motsatt fall få vi vänta "ännu i åtta långa år" som talarinnan uttryckte sig.

Fru Jenny Velander, som talade om kvinnorna och hushållningssällskapen, påpekade hur litet inflytande kvinnorna haft eller tillåtits ha inom dessa viktiga institutioner och hvilket stort och passande verksamhetsfält de här kunde finna.

Fröken Ellen Wester redogjorde för de svårigheter kvinnorna ha att möta och öfvervinna då de nu plötsligt komma ut i det offentliga lifvet och få arbeta vid männens sida. Och bakom hennes ord låg helt visst många kvinnors kamp och erfarenhet.

Den sista aftonen var ägnad sällskaplighet dock med rösträtten som grundtema. Det var den som var utgångspunkten för bordstalen vid supén å Högloftet, och den som tror att ämnet icke kan varieras, borde ha varit med för att höra.

En af talarna, doktor Gulli Petrini, påvisade t. ex. det närliggande sammanhanget mellan kvinnornas brist på rösträtt och den behandling de fått i invaliditets- och ålderdomsförsäkringsförslaget. Det kan i detta sammanhang erinras om hurusom de sju kvinnorna i Stockholms stadsfullmäktige enade sig om en kritik mot förslaget, då det kom före, och fingo med sig ett tjugotal instämmanden från män inom alla partier.

Efter supén lämnade fru Louise Beckman en skildring från den kongress, som männens internationella förening för kvinnans politiska rösträtt hållit i London. Kom så ett föredrag om Ungern, hållet af fröken Anna Whitlock och illustrerat af en mängd skioptikonbilder. Till allas öfverraskning inträdde till sist en elegant antirösträttskvinna, slog sig ner, och höll en lång monolog, full af de mest öfvertygande skäl mot kvinnans rösträtt, skäl, som hvartenda ett någon gång sagts på allvar, men som sammanfogade hade den effekt, att auditoriet hela tiden vred sig af skratt, och att Högloftets kullor som lyssnat vid dörren på stående fot skrefvo in sig i rösträttsföreningen.

ELIN WAGNER.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:

Helt år..... Kr. 6.50
Halft år..... » 3.50
Kvartal..... » 1.75
Lösnr..... » 0.12

Praktupplagan:

Helt år..... Kr. 8.—
Halft år..... » 4.25
Kvartal..... » 2.25
Lösnr..... » 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10-4. Kl. 9-6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02. Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11-1. Kl. 9-6.
Verkst. direktören kl. 11-1. Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text. Utländska annonser debiteras 30 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
30 öre å textsida.
20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Hur skulle det vara...

UA, NU ÄR JULFIRANDET Öfver. Granen plundrad, som det så rofgirigt heter, utburen och kastad bland soporna eller uppbränd till kaffeved, hvilket onekligen är mera praktiskt. Med denna akt får man väl anse julen för den gången undanstökad. Men hvarför använda ett så prosaiskt uttryck, när det är fråga om något så fint och poetiskt som julhögtiden i våra svenska hem? Jo, bara därför, att det verkligen har stökats, och det åtskilligt mer än som varit nödvändigt. Först fram mot kvällen på själfva julafton blir det stilla, likt en för högttryck arbetande jättemaskin, som plötsligt upphör att dunka och flåsa. Med den stora differensen likväl, att det för julhögtidens värdiga begående varit icke maskiner utan människor, som till det yttersta anlitat sina krafter.

Men — hur skulle det vara om dessa tusen och en förberedelser, denna oro, detta flygande och flängande högst betydligt reducerades?

Hvad nu då! hör jag förtörnad utropas. Skall man inte ha mat till jull! Julmat och julbröd — skall man inte feja och göra rent och tvätta och ha gran och julklappar och julfrämmande? Det vore väl inte jul annars. Skall man sitta i smutsen och svälta under den heliga högtiden, och det bara af pur lätthet! Nej, vet någon människa!

Lugna er, lugna er! Det skall man visst inte, lika litet som någon annan årsens tid. Men låt oss tänka efter. Hur är det i väl-skötta, välordnade hem? Där göres ju grundligt rent från golf till tak vår och höst, om hösten oftast inte förrän fram i oktober, således blott ett par månader före jul. Vidare har man, utom den dagliga städningen, s. k. storslädning en gång i veckan, då golf tvätas, mattor piskas, dukar och öfverkast skakas, möbler borstas och en omsorgsfullare dammtorkning än den dagliga sker. Dessutom pulsas silfver o. d. en à två gånger i månaden. Behöfver man då vända upp och ned på hela huset till jul för att hemmet skall vara fint och rent? Infaller så julafton på någon af veckans första dagar, så passar det ju bra, att veckostädningen brukar förelagas på fredag eller lördag, inträffar den åter i slutet af veckan kan man ju skjuta upp veckans storstädning till någon dag närmare jul.

Så är det tvätten. Hvarenda husmor vet, hur mycken tid och arbete det tar, innan den manglad och struken är färdig att läggas in i skåp och lådor, och likväl ökar man ytterligare på julstöket med jultvätten, äfven då det inte alls är brist på rent linne, bara därför, att — det är jul! Men om den verkligen är nödvändig, hvarför då inte ställa till med den i så god tid, att den är öfver ett par veckor före jul? Det finns ju hem där det rifs ner gardiner i själfva julveckan och som strykas och sättas upp på själfva julafton, då så mycket annat fått hopa sig.

Så ha vi julmaten och julklapparna. Sant är, att af maten är det ju rätt mycket, som inte kan tagas hem förrän dagen före julafton, såsom skinkan, korfven, steken och hvad annars man skall förse sig med af den traditionella julkosten för helgen, men så är det däremot så mycket annat, såsom alla specier, ljus, äpplen, julgodt, rot- och grönsaker m. m. som man i godan ro så småningom kan anskaffa i förväg, men som man likväl springer och köper hem i senaste laget. Det samma gäller julklapparna. Och hvad

BORGFRUN.

AF JANE GERNANDT-CLAINE.

— Vid bordet satt en den skönaste kvinna, men hon hade rakat sin hjässa och var klädd i svart från hufvud till fötter. "Det är min hustru", sade riddaren, "och hon älskade den unge ädling jag stack ned i hennes kammare. Men då hennes brott syntes mig för stort att straffas med döden, gjorde jag henne en dryckesbägare af hans hufvudskål, på det att hon alltid måtte ha honom inför sina ögon och i sin tanke."
Ur Heptameron af Margareta af Navarra.

HVAD LYSER SÅ HETT SOM ELДАР

vid facklornas röda fest,
när borgens herre har pröfvat
den drufva han skattar bäst
och borgens fru sitter svartklädd,
bland andra gäster en gäst?

Hvad bränner så hett som eldar

från facklornas röda brand? —
I hån skrattar borgens herre,
när borgfrun har lyft sin hand
att sakta till munnen föra
sin bägares hvita rand.

Hvad bränner väl hett som eldar

från facklornas vilda bål? —
Det vin, som hon dricker, bräddar
en älskares hufvudskål,
och älskaren föll den afton
han nådde sin längfans mål.

Det bränner, bränner af eldar

i fladdrande facklors krans,
men borgfrun sitter så stilla
i smälek klädd. Med en lans
helt nyss hennes man och herre
själf tog den hämnd som var hans.

Det bränner, bränner från eldar,

som fladdra vid vindens pust,
men borgfrun sänker sitt öga
och bleknar af vinets must.
Hon smakar sin smäleks hetta
och älskogens söta lust.

Hon smakar en brand som brinner

mer het än eldar, mer röd
än glädjen, som dog den afton,
då hennes käre låg död.
Hon dricker sin egen kärlek
vid flammande facklors glöd...

blir följden? Jo, en otrolig brådska och en olidlig trängsel i butikerna, där biträdena hålla på att jäkta sig fördärfvade, allt detta fläng bara för att man inte börjat i tid och gjort undan det som så väl kunnat göras. Hur mycken tid förspiller man inte dessutom, genom att, dignande af trötthet, behöfva stå och hänga vid boddiskerna, armbågas och knuffas, dubbelt så länge och så mycket minst, som under normala förhållanden.

Hur många utjäktade husmödrar eller husliga biträden komma ej till och med på själfva julaftonen med sina kassar och korgar för att få dem fyllda med en massa paket, som kunnat vara hemköpta för längesen. Till och med sådana hållbara artiklar som salt, peppar och tvål får man se folk köpa i sista stund. Allt under det de arma människorna, hvilkas utseende vittnar om stor öfveranstängning och nervös brådska, ängsligt fråga sig: — Mätte jag bara inte glömt något!

Sak samma med julklapparna. Hur många springa inte och köpa julklappar strax före butikernas stängningslid till de utpinade biträdenas förtviflan. Man skall kanske invända att det är många, som äro bundna på sina arbetsplatser ända till fem à sex e. m. äfven själfva julafton, och således inte kunna köpa sina julklappar före denna tid. Men härpå kan svaras, att de ha lika mycken tid på sig till julen som annars till sina uppköp, och i regel får ju personalen vid verk och kontor ett par timmar tidigare ledigt på julafton.

Låt oss komma ihåg, att ju fler, som skjuta upp med julinköpen till sista stund, dess mer ökas ju trängseln och tidsutdräkten i butikerna. Att sitta och lacka julklappar och författa julklappsvers ända till julklappsutdelningen hör nog inte heller till det ovanliga.

Jul — det finns väl knappt något ord, som innebär så mycket af allt som är vackert och stämningsmättadt, och det finns väl knappt något, hvarom så mycket vackert och stämningsrikt och innerligt blifvit framställt i ord och bild som om julen — hemmets ljufliga jul. Men ser man detta lofprisande mot förberedelsernas bakgrund, ja, då bleknar skimret för alla de tröttkorda, de utschassade. Ty när så ändligen allt är färdigt och avslutat — julaftonsmiddagen till ända, köket ordnad, julklapparna uppstaplade i kläd-korgen, julbordet färdigdukadt och granen "klädd" och färdig att fändas — i förbigående: slösas det inte i allmänhet allt för mycket med julgodt och är det inte allra vackrast att endast smycka granen med ljus och röda äpplen? — Ja, då är julhögtiden inne, då skulle hjerta, håg och sinne vara redo att öppna sig för julens underbara stämning och fröjd. Men en öfveranstängd, utarbetad människa är inte mäktig vackra stämningar, hon har bara en åstundan, och det är att riktigt få hvila ut, ja, rent af få lägga sig ned och sofva flera timmar, något som det glämligt trötta eller onaturligt upphetsade ansiktet allt för tydligt vittnar om.

Ja, men tänk förr i världen, säger man. Då hade man ju ännu mycket mer att göra till julen. Då bryggdes och bakades det, byktes och slaktades och gjordes korf och stöptes ljus och ordnades för julgäster, som kanske skulle stanna vecktals, och rustades för de stora julkalasen. Ja, detta äger nog sin riklighet, men likväl tar man nog ej fel, om man påstår, att arbetet inte på långt när var så jäktande som nu. För det första började

ÖFVERROCKAR

till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder fläckiga nedsmutsade öfverrock för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvärdad öfver det goda resultatet.

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialitéer:

Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

man med bestyren långt i förväg, en del redan fem å sex veckor före jul och för det andra var arbetet fördelat på långt flera händer än nu. Den tidens utmärkt dugliga och praktiskt kloka husmödrar visste att systematiskt ordna göromålen och uppdelade dem bland tjänarna, så att hvar och en hade sitt bestämda att utföra på sin bestämda tid, och ingen sprang i vägen för den andra. I större hus fanns ju också en skicklig hushållerska, som med husfrun delade omtanken och öfvervakade detaljerna i arbetet, i hvilket hon äfven duktigt deltog, något som husmodern själf också gjorde. Allt gick utan bråk och jäkt, lugnt och regelbundet, som ett väl justerat urverk. Därför gick det också gladt. Arbetet utfördes ofta under sång eller förtäljandet af sägner och historier. Julfröjd och julstämning hvilade redan öfver förberedelserna.

Det dagliga lifvet är för vår tids kvinna, om hon vill följa med sin tid och något så när lefva som kulturmänniska, i sig själf uppslitande nog, utan att hon just till julen skall behöfva förpina sig med ett oförståndigt hopande af extra arbete. Den gamla tidens kvinnor, som ju uteslutande lefde för hemlif och sällskapslif — de som ägnade tid och intresse åt något däröfver, voro så få, att de ej kunna räknas med — de kunde ju tyckas ha råd att slösa med forcerad julbrådska. Men de voro klokare än så.

STEFFEN.

Sommardagar i Persien.

För Idun af INGRID FOLKE.

(Forts. o. slut.)

SEDAN ANSKAFFADES ETT fält, hvari köksgrejorna förvarades. Spisen stod en bit utanför fältdörren och bredvid spisen köksbordet, så att kocken alltid arbetade utomhus. Kökslampan hängde i ett träd. Ja, så går det an att ha det i ett land, där det inte regnar om sommaren. Köket var hela dygnet omflutet af rinnande vatten. På trädgårdens högsta punkt, en terrass bakom villan, fanns nämligen en bassäng, i hvars botten ett stort vattenrör öppnade sig. Detta rör var mynningen af en aldrig sinande vattenledning från bergen och från bassängen strömmade från bergen i olika riktningar ut till alla delar af den stora trädgården samt till dammen framför huset. Här och där i alléerna voro anordnade små vattenfall. Hela dygnet om hörde man detta brusande vatten, hvilket var rätt egendomligt i detta vattenlösa land.

Kocken hade sin bostad i ett fält strax bredvid kökstället, och där låg han hela sommaren på en matta på marken med en rund kudde under hufvudet och ett täcke öfver sig. Vår svenske hästkötare bodde i ett annat fält, som sattes upp vid dammen, så hade vi ett fält till hönsbarn och ett annat till förvaringsrum för en del lådor o. d., så att det såg ut omkring huset som om där var cirkus eller något resande, landligt teatersällskap.

Skola vi kanske nu taga oss en promenad i den härliga trädgården, som verkligen gjorde skäl för namnet paradiset lustgård? Den var mycket vidsträckt och omgifven af en hög lermur. Trädgården genomkorsades af ett nät af alléer, hvilka utgjordes af planter och pyramidpopplar i dubbla rader på

Köket med spisen, kökspojken och hustjänaren.

hvarje sida. Mellan raderna flöt det klara, kalla vattnet och skänkte svalka. I rutorna, som bildades af allénätet, växte i riklig mängd fruktträd af allehanda slag, och deras frukter voro som i paradiset lustgård ljufliga till att se och goda till att äta. Träden dignade af bigarräer, körsbär och en oändlig massa olika sorters plommon, blå och röda, gröna och gula, runda och långsträckta, små och stora. Så växte där äpplen och päron af mångahanda slag, röda vinbär, gurkor, majs och meloner, granna gula aprikoser, ljumma af solskenet, saffliga och så stora, att en enda fyllde upp hela handen, kvitten, mandel och granatäppleträd samt de härligaste persikor — Persiens kanske mest delikata fruktsort. Här och där i träden klättrade vinrankor, fullsatta med de grannaste klasar gröna och blå drufvor, och fikon växte på flera ställen i form af stora snår. Dessutom funnos höga träd med hvita och svarta mulnbär och nere vid ingångsporten några kolossala valnötsträd. Vi vandrade bland all denna härlighet och läto oss väl smaka.

I det fria under ett par stora plommonträd bodde trädgårdsmästaren med ett par kor, några höns och ankor, en hel del får samt en talrik familj af barn och beslöjade fruntimmer. De lefde ett synnerligen enkelt lif, kokade soppa i en gryta mellan ett par stenar och åto bröd till, som perserna bruka. När de skulle intaga sin kvällsvard, plockade de frukt ur träden och slog sig ned i gröngräset eller på en trädgårdsgång och åto sig mätta. Barnen voro brunbrända och knubbiga och sprungo omkring nästan nakna. Hela sällskapet slumrade om natten på halmmattor eller trasor på marken. Af oss fingo de låna ett fält och voro särdeles belåtna samt inbjödo oss, så snart vi gingo förbi. Vi besökte familjen blott en enda gång, och det var när en af kvinnorna fått en baby, en liten pojke, som lefde blott ett dygn. Kvinnan i fråga hade haft fjorton barn, och af dessa lefde blott ett. Alla de andra hade dött som späda och varit svartblåa från midjan och nedåt. Den lille, som föddes denna sommar, var också sådan. Bland perserna är dödligheten bland barnen mycket stor, och det är ej alls ovanligt, att blott en eller två lefva af en syskonskara på en tio stycken. Och man kan ej undra öfver denna stora dödlighetsprocent, då man får se en skymt af persisk barnavård. Den nyfödde i Waneks trädgård handterades på följande sätt. Först fick han ett bad och kläddes, hvarefter han genast ansågs behöfva mat. Då modern ju ej med det samma hade någon sådan att ge honom, vätte en annan af kvinnorna ett smutsigt finger — med saliv ur sin egen mun förstås — doppade det i stött

socker och lät så barnet njuta af anrättningen. Sedan stoppade hon en bit persiskt smör i hans mun. Sådant är inom parentes sagt onjultbart för européer, hvilka alltid bli sjuka däraf.

När den lille pojken sedan dog, berättade en af kvinnorna för oss att han nog hade fått lefva, om de blott hunnit anskaffa ett läkemedel, som anses ha en undergörande verkan. Det består af ett papper, som får köpas af någon dervisch eller präst — på persiska mollah — och på detta papper skrifer den fromme mannen med bläck de heliga namnen Mohammed och Ali. Dokumentet skulle sedan ha placerats på barnets hufvud, hvarefter man skulle ha lagt papperet i vatten, så att bläcket lösts upp. Barnet skulle därpå ha druckit vattnet, så hade sjukdomen flytt sin kos. Modern låg på ett täcke på marken, fullt klädd, och hade det lilla liket bredvid sig, öfverhöljdt med en smutsig bomullsduk. Att gossen var död, omtalades med ett smålcende. Leendet antydde dock inte någon hjärtlöshet. Perserna äro mycket barnkära och anse det som en stor olycka att ej ha några barn.

Trädgårdsmästaren och hans familj flyttade likt nomader omkring under olika träd, allt efter som de olika frukterna mognade, i akt och mening att förhindra tjuvar från att stjåla. Men trädgården var för stor för att kunna ordentligt bevakas, och tjuvar hem-sökte den många gånger. Perserna ha i allmänhet mycket sväfvande begrepp om mitt och ditt, och Wanek var kändt som ett riktigt tjufnäste. Vår hyresvärds fruntimmer, som hvarje sommar brukade bo i byn, blefvo årligen bestulna på precis allting de hade med sig. Om kvällarna hörde man bösskott från byns alla större trädgårdar. Respektiva ägare ville tillkännagifva, att de voro på sin vakt. Utanför byn funnos flera fält, där meloner och gurkor odlades, och på dessa fält hade ägaren uppfört löfhyddor, där de höllo vakt dag och natt, medan frukterna mognade. Själftva hade vi fyra man med skarp-laddade gevär gående på vakt kring vårt hus och våra fält både natt och dag, men icke förty lyckades en tjuv stjåla en revolver ur ett af fälten. En kväll var en tjuv på väg med mina största aluminiumkastruller och några andra saker, då vakten fick se honom och afsköt tre skott alldeles utanför sängkammarfönstret, hvilket ju kan ha sina sidor när man som författarinnan af dessa rader väntade en baby några dagar senare. Ofvannämnde tjuv var nog djärf att göra om försöket ett par kvällar därefter och fick då två skott efter sig, men klarade sig äfven denna gång. Underofficersskolans elever, som bodde i fält i en annan stor trädgård i byn, hade inköpt för sin räkning all frukt som fanns i trädgården. Äfven där hälsade tjuvar på och då de en gång blefvo gripna befanns den ene vara den, af hvilken eleverna köpt rättigheten att skörda frukten. En del godt folk försökte stjåla skolans hästar ibland om kvällarna och

Tiggande dervisch

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON

J. SIMON,
PARIS.

Ena skönhetsmedel som icke irriterar huden.

Driftiga kommissionärer

å alla platser, där vi förut icke äro representerade, antagas mot hög provision. Tillskrif genast
IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM.

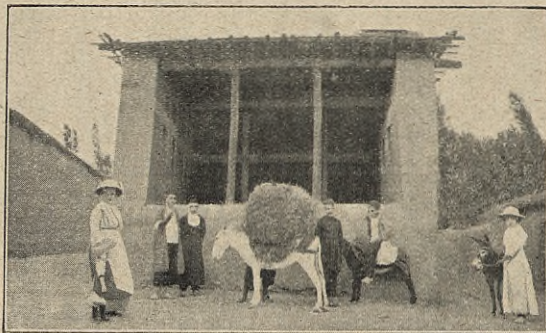
Parti af trädgården med ett af tälten.

Från Elbursbergen strax norr om Wanek.

skälmarna kommo förklädda till tiggare eller dervischer.

En sommardag i Wanek förflyöt ungefär på följande sätt. Efter en tidig frukost, då man drack ett par koppar kallt té och för öfrigt åt sig målt af meloner, aprikoser, persikor, drufvor eller fikon, gjorde man nytta till lunchen, som intogs vid tolltiden. Under den hetaste delen af sommaren klädde vi därefter af oss som till natten och lade oss att sofva. När det blef mindre hett slöade man mellan lunchen och eftermiddagstéet, som dracks vid half fyrtiden. Sedan vistades vi på eftermiddagen

Utänför byns bönehus.

på verandan, promenerade i trädgården eller gingo omkring i byn eller i dess närmaste omnejd. Klockan half åtta äts middag, och sedan njöt man hvarenda kväll hela sommaren igenom af den ljufligaste aftonsvalka på verandan eller i trädgården. Jag vill lofva, att alléerna voro något till vackra i mänsken! Hvarje dag badade vi kallbad i ett badhus nere i trädgården. Där funnos två rätt stora murade bassänger, och badhusinredningen var nog så fin, ty bassänger, golf och väggar voro af marmor. Vår hyresvärd var en af Persiens rikaste och förnämaste män och kallades Mostofi-el-Mamalek, hvilket är en hög titel och betyder sekreterare och höghet. Han var i somras erbjuden att bli regent, men som han förut en gång suttit i regeringen och visste hur oändligt svårt det är att uträtta något i ett sådant land som Persien, afböjde han andbudet.

På trädgårdspromenaderna åtföljdes vi af en antilopunge, som blef mycket tam. Den åt bröd och socker ur handen och var det vackraste lilla husdjur man kunde önska sig. Än satte den af som en pil, än dansade den rundt omkring oss, hoppade upp i luften och slog bakut och gjorde allehanda krumsprång. Vi kallade den med dess persiska namn Aho. Snart blef Aho så hemmastadd, att han hoppade upp på dukade bord och åt ur brödkorgar och sockerskålar, lade sig att sofva i våra sängar, drog ned dukar m. m., för hvilket allt han lönades med portförbud. Nu hafva vi honom med oss i staden, och han är mycket lustig och treflig.

Den lilla byn Wanek var som persiska byar i allmänhet ett virrvarr af trånga gator med gråa murar på sidorna. Dessa gator

I bönhuset förrättade endast män sin andakt. Kvinnorna äga ej tillträde till bönhus och moskéer. Profetens och andra helige mäns grafvar tillåtas dock kvinnorna att besöka för att där bedja. I byn låg en profet begraven, och hans porträtt fanns att skåda i ett litet hus, som utgjorde ett slags kapell. Där funnos utmärkt vackra persiska mattor på golfvet, ljuskronor hängde i taket, ett par vackra gamla bord stodo i ett hörn, och på väggarna hängde heliga skrifter i glas och ram.

Byns befolkning lifnärde sig hufvudsakligen af åkerbruk, trädgårds- och färskötsel. Så fanns där ett par handverkare och några handelsmän, som sutto i sina små öppna bodar. Honoratiores voro vår hyresvärd fruntimmer, mären samt en gammal man, som varit Persiens stor-mollah eller öfverstepräst och nu tillbringade sin alderdom med att filosofera i denna lilla afkrok af världen. En dag träffade vi på ett nomadfölje, hvaraf det finnes en massa här i landet. De voro bruna af sol och vind och hade med sig en väldig barnskara, alla kraftiga och starka.

Som jag förut nämnt, ligger Wanek på en kulle. Nedanför kullens norra sida, mot bergen, finnes en utomordentligt vacker, grönskande dal. Inte ett enda boningshus synes, blott den ena trädgården bredvid den andra och här och där skymtar fram en grå österländsk mur. Litet hvarstans slicka pyramidpopplar upp. Dessa höga, slanka träd gifva åt ett landskap en alldeles särskild stämning, en stämning af andakt och sträfvän mot höjden. På andra sidan om dalen böljar stenöknen i långa, mjuka vågor, och öfver kullarna slingrar en väg som ett ljusst band. Stundom drifver en herde sin hjord sakta

Stor-mollahn af Persien.

Aho och trädgårdsmästaren.

En allé af pyramidpopplar.

Nomadbarn.

Pellerins Växt-Margarin **ersätter**
det finaste mejerismör.

öfver kullarna, och någon gång kommer en karavan af kameler — men allt detta stör ej slämningen, utan hör ihop med landskapet. I bakgrunden höja sig de ödsliga, kala Elbrusbergen. En oändlig frid hvilar öfver dessa nejder och man kan sitta i timmar och bara njuta af frånvaron af alla tecken till att man befinner sig i det tjugonde århundradet. När aftonen svalkas gå byns kvinnor till källan att hämta vatten i krukor af samma form, som man ser på teckningarna i Dorés bibel. Och när solen sänker sig öfver Elbrus toppar och aftonglansen skimrar öfver den grönskande dalen och kullarna där bakom, får man en stark förnimmelse af frid och oändlighet och kommer ovillkorligen att tänka på de landskap, som skildras i bibeln. Just sådana trakter — tycker man — måste Jesus af Nazaret ha skådat för att kunna ha talat och tänkt som han gjorde. Själva naturen och klimatet inbjuda till kontemplation och man förstår hvarför österlandets folk i så mycket skiljer sig från västerlandets.

Den plats, från hvilken man hade den bästa utsikten öfver denna underbara dal var byns begravningsplats, en jämnstruken stenbacke med några små upprättstående stenar här och där, som man lägger föga märke till, men som utvisa hvar de döda ligga. Inga namn, inte en blomma, inte ett grönt strå finnas på dessa persiska begravningsplatser. De äro sannskyldiga bilder af förintelsen och göra ett obeskrifligt ödsligt intryck. Vi hade flera gånger passerat Waneks begravningsplats utan att märka hvad den i själfva verket var.

Hittills har jag väl nästan endast prisat sommaren i Persien, men den har också sina olägenheter. Heltan är mycket stark midt på dagen, så att för dem, som likt de svenska officerarna måste rida ute i solen, är det allt annat än behagligt. När det är som varmast — 15 juli till 15 aug. — mister man apiten och magrar. Sedan går det emellertid bra att taga upp sig igen. En annan olägenhet är moskiterna. Man har naturligtvis moskilot omkring sängarna, men om man än är aldrig så försiktig, har man ändå alltid några moskiter inuti nätet. Dessa små plågoandar bitas också på dagen, och betten kliar i det oändliga. Moskiterna börja i maj och försvinna ej förrän långt fram i oktober.

Under sommaren är det också mycket lätt att ådraga sig klimafeber, och inte ens perserna själfva, som ändå borde vara vana vid klimatet, gå fria från denna sjukdom.

Sommaren i en perserby vid Elbrusbergens fot är emellertid på det hela taget förljusande, och vi minnas vår första sommar i Persien som en enda, oafbruten solskensdag.

En tjuf.

DEN AF GRANER. BLINDE-

DA SOFFAN UNDER LÖNNARNA midt emot restauranten satt i dag en skäggig karl. Brunnsgästerna som nyss kommo ut ur matsalen kikade nyfikna dit bort för att se, hvem det var. Han satt alldeles stilla och ögonlocken hängde ner. Det var, som om han sof.

Ett par unga damer togo hvarandra lekfullt om lifvet och arrangerade en kokett språngmarsch bort förbi lönnarna. När de kommit förbi karlen på soffan sågo de besvikna på hvarandra.

— Det var ju den blinde, sade den ena.
— Skall han hit i år med, sade den andra.
— Det är många fattiggäster här i år, forfor den första. Jag hörde direktören beklagade sig häromdan. Och nu kommer den blinde.

— Vi få väl skynda på med basaren, sade den första. Jag skall till den låta sy mig en zigenardräkt.

— Och jag...

De aflägsnade sig ifrigt samtalande bortåt skogen, skuggan och hängmattorna.

Det var under den varma sommarens varmaste tid. Den blinde som hette Bolin hade denna dag vandrat hela långa vägen från sitt hem långt bort i en annan socken och till brunnen. Han hade haft en pojke med sig, men denne hade han skickat hem. Så säker var han på att få slanna.

Bolin hade blifvit blind af ett häftigt slag han fått i hufvudet en gång i sin ungdom. Blindheten hade för honom varit ett så mycket större lidande, som han var en stor och kraftig karl. Nu kunde han ej göra något utarbete utan fick lära sig litet flät- och garnarbete. Hans specialitet var att binda nät och ryssjor. Och härpå lifnärde han sig torfligt. Till att börja med hade han rasat mot sitt öde, men han märkte snart att detta ej förbättrade hans ställning. Han började tänka efter. Därefter såg man ho-

nom då och då vid de fria bönemötena som höllos i socknen. Snart var han en ifrig besökare af dem. Han hade gifvit efter. Hans hållning blef mer och mer den undergifnes. Han var en martyr, och han fann, att ju mer han lät andra märka detta, ju bättre fick han det. Och så kom något nytt, som han blef märkvärdig för. Han blef skald. Alltid hade han haft lätt för att lära sig verser utantill. Och nu sedan han blef blind, kom det för honom, att han borde försöka på att dikta själf. Det blef små poesier, som han lät teckna upp och trycka i små häften med ett par dikter i hvar. Han tog detta kall djupt allvarligt och berättade omständligt, hur det var, när inspirationen kom öfver honom. Isynnerhet när han om somrarna befann sig vid den lilla badorten, sökte han göra sig genom sina poesier. Ibland ställde han upp sig midt på planen, när folket strömmade ut från matsalen, och med hög röst föredrog han sina dikter. Efteråt passade han på att upplysa, att hos författaren kunde denna dikt inköpas till ett pris af tio öre, men tog man flere exemplar blef det rabatt.

Inte för inkomsten af dikterna, inte för hans arbete med nätknytning gaf honom pengar nog till att vistas vid brunnen. Men de hjälpte till. Han brukade ha med sig någon liten summa, och resten hoppades han få af barmhärtiga människor och af direktören vid badanstalten.

Men denna vinter hade han varit sjuk och hade ej kunnat få några pengar öfver. Därför hade han knutit ett par hängmattor, som han hade med sig och hoppades få sälja. De skulle nu utgöra grundplåten för hans vistelse vid badorten, som var det egentliga innehållet i hans lif.

Nu kommo badgästerna utsorlande från matsalen. Det var för varmt i dag. Hvad skulle man ta sig till? Man hade proppat sig full med mat och längtade mest efter hvila inne i skogen. Några fingo syn på Bolin och

ÄNNU ÄR DET EJ
FÖR SENT

ATT PRENUMERERA PÅ

IDUN FÖR DET
NYA ÅRET.

drefvo dit bort till honom. Det var bland andra snickare Carler som åt på tredje klass och som alltid brukade fillbringa ett par veckor vid badorten. Han kände Bolin. De hade varit bordskamrater förra året och Carler, som var en tjänstvillig själ, hade hjälpt den blinde en smula, ledt omkring honom och igångsatt en insamling för hans skull.

Carler ilade i väg öfver planen fram till Bolin. Den blinde ryckte till och vaknade. Han strök sig öfver ansiktet, rätade upp hatten. Det var något trött, lidande i hans ansikte. Men det grep inte. Dragen voro för hårda. Det verkade ej äkta.

— God dag, Bolin, sade Carler. Det var roligt få se Bolin.

Den blindes uttryck spändes. Han lyddes med hvarje drag i sitt ansikte.

— Jo, sade han, rösten är mig bekant, men jag kan ännu ej erinra mig hvem...

Han talade som en bok, en vana från mötena, vid hvilka han ibland höll föredrag.

— Det är Carler.

Den blindes ansikte lyste upp.

— Det var ett kärt möte det, sade han. Jag satt här så ensam.

— Nu skall väl Bolin stanna ett tag, sade Carler. Här är så trefligt nu.

Den blinde log.

— Om jag kan komma till det, sade han. Jag har inga tillgångar i år. Jag har varit sjuklig i vinter. Om jag kan få sälja dessa hängmattor — han visade på dem — så kan jag kanske stanna.

Det hade samlats några personer ikring den blinde och Carler.

— Hängmattor, sade Carler eftertänksamt. Vänta, hvem var det, som ville köpa en hängmatta. Jag tycker, jag hört det.

Han letade i minnet.

— Jo, vänta, sade han. Det var agronomen. Han är så snäll. Han köper nog. Jag skall springa och leta reda på honom.

Gruppen kring den blinde telnade litet. Han klarade strupen.

— Skall någon göra affär med en hängmatta, sade han.

En dam frågade, hvad den kostade.

— Fem kronor, sade han.

— Det var dyrt, sade hon.

Ett misslynt drag kämpade med alla de undergifna i den blindes ansikte.

— Dyrt! kom det. När man knyter dem, vet man, att det inte är dyrt.

Ett par bondgubbar som stodo där och som kände till Bolin närmade sig. En af dem frågade:

— Har han inte skrivit några verser nyligen?

Bolin såg allvarlig ut.

— Jo, jag har en ny, sade han. En som passar för årsliden. Jag skall be att få läsa den för herrskapet.

Han reste sig, strök hatten tillbaka, höjde hufvudet upp mot det gröna lönnhvalvet. "Bland sommarens träd" läste han. Och så kom dikten. Det var några tafatta ord om den sköna sommaren, och de gröna träden, blommorna och den doftande skogen. Det slutade med en religiös anknytning. Efter läsningen blef han stående en liten stund med uppåtvändt ansikte. Han syntes borta.

Så sänkte han ansiktet och bröt af.

— Dikten, som lästes, är att köpa för tio öre per styck. Tages flere exemplar blir det rabatt. Skall någon köpa några exemplar? Ingen svarade.

— Det är endast tio öre, sade han. Var det inte någon bekant som bad mig läsa? Är han kvar?

— Jo, sade bonden Johansson, som äfven träffat Bolin förut. Jag är kvar.

— Jag känner rösten, sade Bolin, men jag kan inte erinra mig...

— Det är ordföranden, sade Johansson, hvilken alltid kallade sig så, därför att han var sockenstämmans ordförande i sin ort.

Bolin lyste upp.

— Jaså, ordföranden, sade han. Ordföranden skall väl ha några exemplar. Han har ju folk att dela ut dem till.

Ordföranden såg obestämd ut. Han var mycket ekonomisk och fann sig fullt belåten med det gratisnöje uppläsningen beredt honom. Men ett par herrskapsmänniskor stodo bredvid, och han hade kommit i en otreflig dilemma.

— Hur många få vi ta, envisades Bolin, som tänkte på sitt vivre vid badorten. Säg vi tio?

Ordföranden vändades.

— Det räcker med ett, fick han fram.

Bolin mörknade till. Han tog upp ett exemplar ur fickan.

— Och det kostade? frågade ordföranden.

— Tio öre.

Ordföranden tog långsamt upp sin börs. Han trefvade och trefvade i fickan. Under tiden tyckte han det inte var skam att försöka på prutmän.

— Det blir inte för bättre? sade han. För fem?

Bolins ansikte föraktade lifligt.

— Försök att göra skaldestycken för fem öre, får han se. Bolin fnyste.

Ordföranden hade fiskat upp en tioöring och betalte.

— Skall ingen mer göra affär med "Bland sommarens träd"?

Ingen anmälde sig.

Då kom en dam förbi. Hon stannade och då hon fick höra, att där fanns hängmattor till salu, stannade hon och mönstrade dem. Bolin började hålla loftal öfver mattorna.

— De äro af starkaste garn, sade han. Det är inte sådana mattor, som finnas i handeln. Dåliga mattor så att säga. Mattor som brister, första man lägger sig i dem. Mattor af sekunda garn. Detta är hemarbete. Jag har själf gjort det. Jag garanterar för hållbarhet.

Damen, som till att börja med varit villrådig, började på allvar öfverväga, om hon ej skulle köpa mattan.

Just som hon trefvade efter börsen, ännu en smula oviss, anlände Carler med den herre, som kallades "agronomen".

"Agronomen" var allmänt känd vid brunnen. Han var östgöte, liten, ljuslätt, skär på kinderna och korpulent. Han gällde för en god och religiöst anlagd man. Hade det högsta anseende och var inte snål med slantarna.

— Här kommer herr agronom Mårdh, sade Carler och hans ord bugade af högaktning. Herr agronomen sade i går, att han ville köpa en hängmatta.

Bolin tog af hatten och såg djupt värdig ut. Mårdhs ögon hade genast fått syn på de knufna mattorna. Han hade af Carler ryckts från ett krockelparti och var en smula förargad öfver Carlers ifver.

— Är det de där? sade han. Sådana här jag en. Sådana duger inte!

Damen, som stod och var halffärdig med att köpa en, lät portmonnän glida ned i fickan. Och hon släppte mattan som hon höll fast i med andra handen. Hon såg upp på Mårdh, som med ett kritiskt uttryck bredde ut mattan. Den blindes ansikte hade mörknat.

— Duga de inte? sade han relligt. Och hvarför om jag får fråga?

Mårdh kastade mattan från sig.

— Sådana här mattor används inte nu. De är för gammalmodiga. Jag har en sådan här, man kan inte använda dem. De ska vara af väf, hängmattorna. Dem ligger man bekvämt i. De här ligger man i som i en höstack. Man sjunker ner så man inte kan komma upp igen. Kom ihåg det, om ni skall fortsätta med att göra hängmattor. De skall vara af väf.

Den blinde hade mörknat ännu mer. Det var inte mycket kvar af undergifvenheten i hans ansikte. Det var storm, uppror.

— Men den damen då, som frågade. Om de inte passar "herr agronomen" — han tryckte ironiskt på de båda orden — så kanske de passa den damen, som frågade. Var det inte så?

Damen hade dragit sig litet tillbaka. Hennes villrådighet hade fullkomligt öfvertygats af Mårdh. Det dugde inte med knutna mattor.

— Nej tack, sade hon. Jag tror också jag vill ha en af väf. De är bekvämare. Mårdh vände sig för att gå. Den blinde uppfattade det. Han såg sina utsikter att få stanna vid brunnen vara i sjunkande. Hans hängmattor, kasserade, kastade på skräphögen!

— Min herre, vänta litet, sade Bolin. Mårdh vände sig om.

— Min herre, fortsatte han. Vet ni, hvad ni är. Ni är blind.

Alla sågo häpna på Bolin.

— Jo, fortsatte han, ni ser ju vissa ting. Men i annat är ni blind. Ni ser mina mattor och kasserar dem, men ni ser inte att ni skämmer min affär. Nyss var här en dam och ville köpa. Så hörde hon er och lät bli. Och det såg ni inte, herr agronom, fast hon stod alldeles bredvid. Öppnas edra ögon nu, eller är ni fortfarande blind?

Vreden svällde i stora blåa ådror på hans panna.

— Vet ni, att jag knutit de här för att få ett öre till att stanna vid brunnen. Nu får jag gå. Ni har förstört min affär för mig.

Mårdh såg besvärad ut.

— Bevare mig väl, sade han. Jag kan väl... Han tog med handen i byxfickan och lät handen skramla med mynt.

Den blinde reste sig häftigt.

— Jag vill inget ha, sade han, skrek han. Jag har mina mattor att sälja. Jag är ingen tiggare. Ni är rik ni, och jag är blind. Men ni är blind också — blind, blind, blind.

Han stötte fram ordet blind. Det var något i hans röst, så han höll på att kvävas.

— Är Carler här? sade han till sist, då han sansat sig.

Ja, Carler lät höra af sig med ett förskräckt tonfall. Han var alldeles slagen, för det Bolin vågat säga sådant till Mårdh. Agronomen och den spekulanta damen aflägsnade sig hastigt.

— Tag reda på en pojke, som kan följa mig hem, sade den blinde.

— Men... Carler sökte göra invändningar.

— Fort, säger jag. Det finns väl någon bondpojke. Jag betalar.

Han satte sig ner på bänken. Carler gick att söka en pojke och återvände om en stund med en. Pojken tog förlägen Bolin i handen och så gingo de åstad. Bolin hade kastat hängmattorna öfver axeln. De voro honom dyrbarare än allt nu, de voro hans sårade stolthet. De hade intet pris. Han gräpde och gräpde i sitt sinnes grufgångar, medan pojken ledde honom ut på vägen, ut bland sommarens träd och alla lysande blommor.

25 ÅR PÅ RÅDANS BARNHEM.

EN VACKER 50 FEST VID FYLLDA

VID AXEL OCH Sofia Alms stiftelse, eller, som det mindre officiellt och mera upplysande kallas: Rådans barnhem, hade den sedvanliga julfesten i år en alldeles särskild högtidlig prägel. Dess föreståndarinna, fröken Pauline Lindgren, firade då sin femtioårsfest samtidigt som hemmets styrelse betygade henne sin tacksamhet för ett 25-årigt arbete i hemmets tjänst, genom att till henne öfverlämna patriotiska sällskapets guldmedalj.

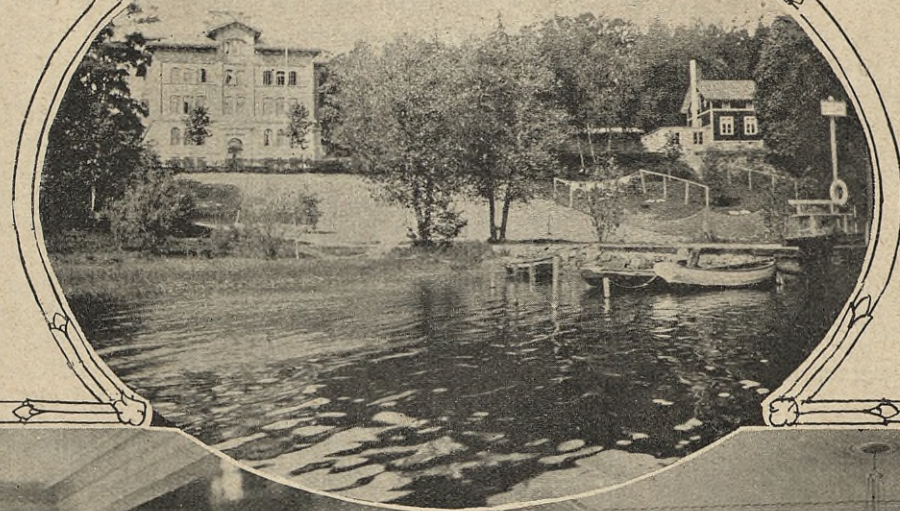
Tidigt föräldralös uppfostrades fröken Lindgren själf å ett hem för värlösa flickor i Stockholm innan hon upptogs som eget barn i en familj i Stockholm. Genom fosterföräldrarnas försorg fick hon ägna sig åt lärarinnekallet och genomgick Södra seminariet i Stockholm. Efter några års lärarinneverksamhet kom hon som lärarinna till Rådans barnhem, som då ännu var jämförelsevis nytt, och där endast åtta flickor vårdades. Föreståndarinna var då fröken Malvina Oberg, som förträffligt organiserat hemmet.

Rådan är en egendom invid Ulriksdal med en gammal af hundraåriga träd omgifven manbyggnad hvarifrån utsikten breder sig öfver en skogomklädd vik af Saltsjön. Skolan var först inrymd i denna, numera bor här gårdens arrendator. Ett stycke längre ner på sluttningen byggdes sedan det nuvarande

1. Föreståndarinnan med några af barnen kring julgranen. 2. Rådans barnhem. 3 Öfverste

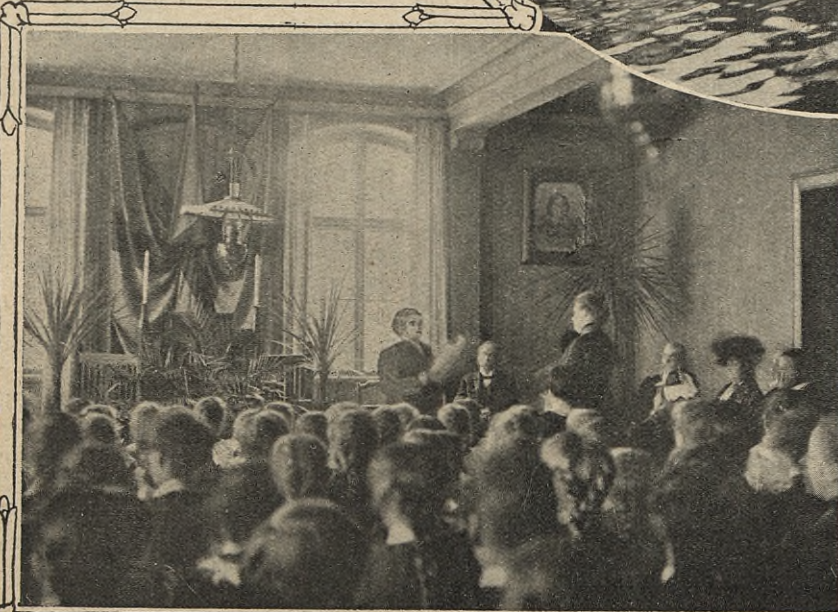
PAULINE LINDGREN

hemmet, hvars exteriör visserligen har ett alltför stort tycke af inrättning, eller stadsskolhus, för att tilltala den, som som sett hvad nulida arkitekter kunna åstadkomma i genren, men som i stället har ett det bästa läge, som gärna kan tänkas.

Det problem, som uppställes för en arkitekt, som får i uppdrag att skapa ett barnhem eller något annat surrogat för familjehemmet, måste naturligtvis bli än mera svårlöst för en föreståndarinna, som likt fröken Lindgren har sextiofem flickor i åldern mellan 6 och 18 år under sin vård. Någon närmare utredning af svårigheten att på samma gång uppehålla disciplinen och hemkänslan bland en sådan skara, torde icke behövas för våra läsarnors räkning. De förstå helt visst fröken Lindgren, då hon säger att "något lätt arbete är det inte". Fröken Lindgren hade emellertid under många år lefvat sig in i arbetet, då hon för tio år sedan öfvertog den post som föreståndarinna, hon sedan dess fyllt så förträffligt. Hennes egna ord, att hon icke har en enda flicka på hvilken hon behöfver klaga är också en omedveten komplimang åt henne själf likaväl som åt hennes medhjälparinnor och åt barnen. På den julfest som ägde rum på 50-årsdagen, hade många forna elever infunnit sig för att hedra sin föreståndarinna och upplifva minnet af åren på Rådan.

Bratt öfverlämnar Patriotiska sällskapets medalj åt frk Lindgren. 4. Barnhemmets matsal.

Från poliklinikrummet. Dr. Gussarson, systerarna Ebba Otterborg och Emmy Myrsten förbinda de sårade. De fezklädda unga männen äro turkiska kadetter.

Våra Röda-Kors-systrars jul i Konstantinopel.

DA ETT ANTAL RÖDA-KORS-SYSTRAR FÖR NÅGRA veckor sedan, under ledning af sjuksköterskan fröken Anna Vogel, afreste till Konstantinopel för att där bistå med skötandet af de i kriget sårade turkarna, öfverenskommo vi med fröken Vogel om några korrespondenser till Idun, som skulle skildra de erfarenheter och intryck den svenska ambulansens medlemmar mottogo under sitt maktpåliggande kärleksvärf därborta på Orientens tröskel. Ett af dessa bref har redan publicerats i slutet af vår föregående årgång och på nyåret erhöilo vi ännu en

AF ANNA VOGEL.

skildring, åtföljd af fotografier, som ingår i dagsnumret. Blott ett par dagar efter manuskriptets mottagande nådde oss det öfverraskande och oroväckande meddelandet, att fröken Vogel nyårsaftonen insjuknat i en svår febersjukdom, som misstänkes vara tyfus. Hon vårdas nu på engelska hospitalet i Konstantinopel och utgången anses mycket oviss. Allt hopp är dock ej utslutet och man får antaga, att patientens ungdom och i öfrigt friska kroppskonstitution skola kunna segra i kampen mot den farliga åkoman.

ATT MAN ÄR MIDT I JULHELGEN KAN MAN ingalunda tänka sig här. Vädret är alljämt strålande vackert, om än temperaturen sänkt sig något, särskildt om nätterna. De dagar då sydvind blåser är värmen fortfarande nästan tryckande och för de ovana mycket malfande.

Inga julexpositioner i affärerna locka en att köpa julklappar åt släkt och vänner, och de enstaka granar, som salubjudas i en del gathörn, verka enbart malplacerade. T. o. m. på juldagen voro en del affärer öppna och här på sjukhuset gick arbetet alldeles som vanligt, och hvarken mat eller dryck tyda på jul.

Det enda, som nu upptar allas intresse, är fredskonferensen i London — om resultatet blir krig eller fred. De mest patriotiska turkarna hoppas på och önska ett fortsatt krig. De anse nämligen, att deras ställning nu är betydligt säkrare och att utgången nu skulle blifva gynnsammare än förut. "Vive la guerre" hör man ofta upprepas med känsla och öfvertygelse.

Koleran, som för några veckor sedan härskade så fruktansvärdt, tyckes nu vara på retur, underligt nog då så godt som inget göres för att bekämpa den.

Man kan ej annat än undra öfver deras krigsentusiasm då man tänker på alla vedermodor och allt lidande, som kriget redan kostat de stackars turkarna.

En soldat, som legat inne här för ett svårt benbrott, berättade att han varit utan mat i 9 dygn. Först under fälttåget i tre dagar, sedan blef han sårad och kvarlämnad på slagfältet och först efter sex dagars ohyggliga strapatser lyckades det honom att uppnå en förbandsplats.

Fångna bulgarer hämta frisk luft på lasarettets gård.

Nu är han emellertid snart frisk och talar om sina öden som vore det den enklaste sak i världen.

Vore man inne i språket, skulle man säkert få höra många intressanta detaljer ur soldaternas lif, men som det nu är, blir det alltid i andra hand och många gånger öfversatt till mycket dålig och svåröfståelig franska.

Det turkiska språket är ej lätt att lära, och trots ganska energiska studier ha vi mycket små insikter i det samma. Jag tror nästan att soldaterna och kadetterna lärt sig mera svenska än vi turkiska. Det roar dem nämligen oändligt att kunna säga: "tack så mycket" eller "god morgon, syster, hur står det till" o. d., som vi lärt dem. Sverige är ett ej alldeles okänt begrepp, åtminstone för kadetterna. Karl XII har väl gjort sitt till att göra oss kända och uppskattade, åtminstone af militärerna.

Stor blef också min förvåning en dag, då en gammal öfverste, som ej kunde ett ord franska ens, talade om brytningen mellan Sverige och Norge.

Trots att vapenstillestånd nu inträdt, råder stor nöd bland trupperna vid Tschataldja, brist på mat och det enklaste, som tillhör livets nödort.

Vi få dagligen in invärtes sjuka hit och ganska många med förfrusna fötter, beroende på att de så länge legat i skjutsfällning utan att byta hvarken strumpor eller skor. Ofta nog äro förfrysningarna svåra och tårna och delvis också fötterna måste amputeras.

De kirurgiska fallen ha nu minskats i rätt betydlig grad, och om ej kriget åter bryter ut, är väl vår mission här snart avslutad.

På sista tiden ha vi i den mån tiden medgifvit gjort

små utflykter i Konstantinopel. Bl. a. ha vi som åskådare deltagit i selamlik, d. v. s. den ceremoni då sultanen reser från sitt slott till den ungefär en half kilometer därifrån belägna moskén. Den går af stapeln hvarje fredag, turkarnas hvilodag, med stor pomp och ståt. Olika regementen i lysande uniformer bilda häck hela vägen och flera musikkårer spela. Före sultanens ankomst svänger man rökelsekar med doftande kryddor, på det själfva luften må bli vällyktande. För en oinvigd förefaller åtgärden en smula illusorisk, helst i blåsväder.

Före den kejsrerliga vagnen spränger en förridare på en underbart vacker häst med lysande mundering. Sultanens ekipage är om möjligt än grannare. Själf ser han ut som en vanlig dödlig, snäll och något korpulent gammal herre, som välvilligt upptar massans hyllning.

Som åskådare får man ej tillträde till moskén, och det är endast med kort från legationen eller i sällskap med ministerns kavass, d. v. s. vaktmästare, som man blir i tillfälle att på så nära håll få åse stäten. Har man tid och fålamod att stanna kvar en half timme, får man se sultanen ännu en gång, då han träder ut ur moskén. Då är emellertid glansen en smula reducerad, ity att han nu är civilklädd — han gör nämligen också toaletten i moskén — och en del trupper ha försvunnit.

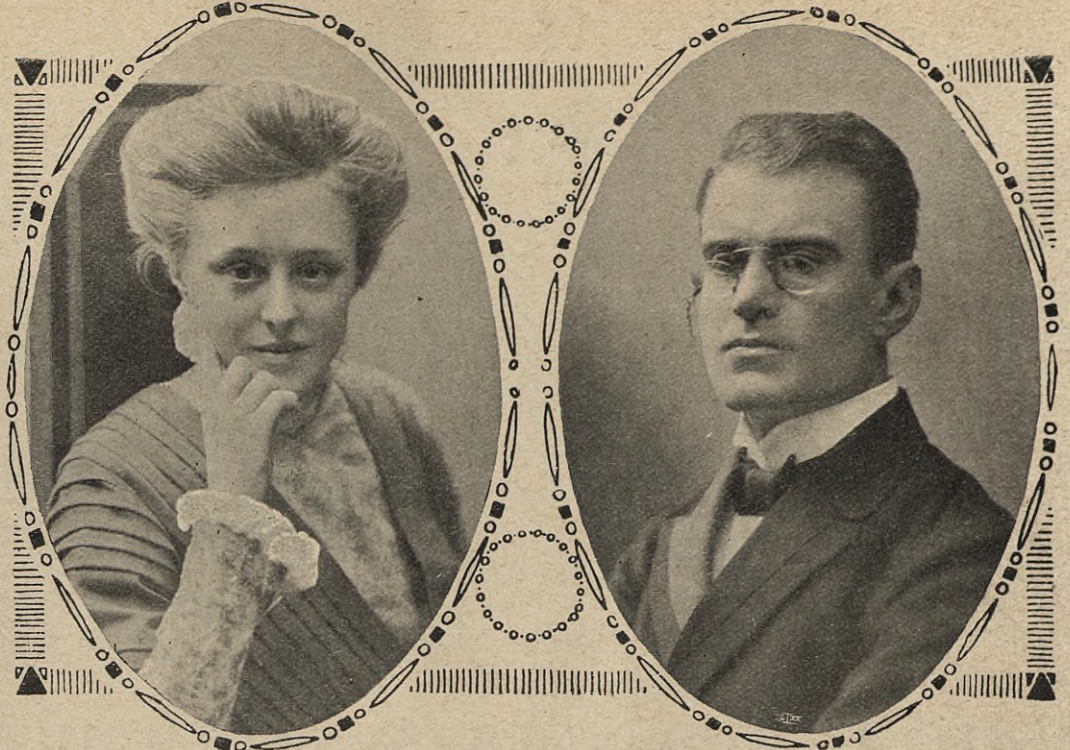
I solsken och första gången man ser det verkar det hela ståtligt och imponerande, men jag antar att det förlorar sig mycket i regnväder och vid ett ideligt upprepande, åtminstone för våra västeuropeiska ögon. För turkarna däremot har det nog alltid samma högtidlighet, ty för dem är sultanen helig — och ett lojalare och mera troget folk får man säkert leta efter.

Som ett litet bevis på turkarnas humanitet ha vi tagit omstående bild, som visar, hur bulgarerna äro ute och hämta frisk luft på gården utanför vår kasern. Man känner lätt igen dem på deras mössor, till skillnad från turkarnas fezliknande hufvudbonader. Vi ha här på Harbier ungefär ett tjugotal bulgarer som krigsfångar. Några af dem äro sjuka och ligga då på salarna bland de andra och bemötas på fullkomligt samma sätt. Ej heller har jag funnit, att de turkiska patienterna äro det ringaste afvoga mot dem. De friska få som sagdt hvarje dag vara ute ungefär en timme, naturligtvis då under nödig bevakning.

Det är med allt annat än odeladt glada känslor, som vi nu stå i begrepp att lämna vår verksamhet här bland våra nyförvärfvade vänner från olika delar af Orienten, ty ej ofta kommer, det är jag säker på, ens arbete att bli mera uppskattadt eller mötas af större tacksamhet än hvad det varit fallet här i det stackars sargade och ofta hårdt och orättvist bedömda Turkiet.

Arabisk kadett i sin nationella dräkt.

Fru Anna Holm.

Dr Rurik Holm.

Det nya chefsparet på Nääs.

OTTO SALOMONS SKAPELSE, det världsbekant vordna slöjdsseminariet vid Nääs, har med 1913 års ingång fått ny föreståndare. Den 13 förliden månad har nämligen k. m:t till föreståndare för August Abrahamsons stiftelse å Nääs utnämnt inspektören vid Göteborgs folkskolor, filosofie doktorn och teologie kandidaten Rurik Holm med rätt att kvarstå i sin förra befattning till innevarande läsårs slut.

Doktor Rurik Holm är född den 1 februari 1877 i Väsby, Malmöhus län. Fadern och farfadern voro folkskollärare. Själf har han som barn genomgått sin födelseförsamlings folkskola, därpå högre allmänna läroverket i Helsingborg, där han aflade mogenhetsexamen 1894. Efter två års studier vid Lunds universitet blef han fil. kandidat 1896, fil. licentiat 1903 samt fil. doktor 1906, hvarjämte han aflade teologie kandidatexamen 1907. Promoverad till doktor förordnades han till docent i historia och uppehöll under en tid e. o. professuren i detta ämne vid Lunds universitet. Han företog därunder kulturhistoriska forskningar bland annat i Tyskland.

Inom studentkretsar gjorde sig doktor Holm känd som en af sin studentgenerations främste talare och var någon tid studentkårens ordförande. Dessutom fäste han snart i synnerhet i södra Sverige uppmärksamheten på sig genom sina af poetisk glöd och varm fosterländsk känsla burna historiska föreläsningar. Hans föreläsningsverksamhet förde honom också alltmer öfver i folkbildningsarbetets och folkuppfostrans tjänst. År 1908 sökte och erhöll han sin hittillsvarande befattning som folkskoleinspektör i rikets andra stad, där doktor Holm genast blef en af de nya männen inom skolvärlden och medelpunkten för det pedagogiska intresset.

Doktor Holms korta verksamhet som ledare af Göteborgs folkskoleväsen har mindre skolpolitiskt än rent pedagogiskt sedt varit af ingripande betydelse. Nyare strömningar inom den nutida pedagogiken hafva i honom haft en synnerligen entusiastisk förespråkare, och han har uppmuntrade och intresserad följt hvarje försök till förverkligande af desamma, hvilket åter haft till

följd en för Göteborgs folkskolor förut okänd pedagogisk lifaktighet, som rätt inriktad måste verka upprykkande på det dagliga arbetet i skolan.

Human till hela sin läggning, har han gjort sådana samhällets olycksbarn som mindre begåfvade, särskildt fattiga, ja, rent af brottsliga barn till föremål för sin synnerliga omvårdnad. Folkbildningsarbetet har fortfarande i doktor Holm en verksam främjare.

Nääs är den nye föreståndaren ej obekant. Sommaren 1910 var han dess tillfällige föreståndare och sommaren 1912 uppehöll han med anstaltens verksamhet förbundna pedagogiska föreläsningar. Väl förtrogen med andan och arten af Otto Salomons gärning går han att fortsätta eller i sin mån omgestalta dennes efterlämnade verk.

Helt naturligt har för en dylik mångsidig praktisk verksamhet den historiska forskningen fått vika. Helt har den dock ej lagts å sido. Lediga stunder hafva användts till förstudier till ett historiskt-pedagogiskt arbete om de svenska flickskolorna och öfver hufvud taget den kvinnliga undervisningen i vårt land, hvaraf några resultat rätt snart torde komma att framläggas i tryck.

Den blifvande värdinnan å Nääs, föreståndarens maka, fru Anna Holm, har under sin snart 5-åriga vistelse i Göteborg visat sig vara en ovanligt socialt och politiskt verksam kvinna. Hennes stora arbetsduglighet har ock i hög grad tagits i anspråk. Energist har hon biträdt fru Frigga Carlberg i "feriebarnsverksamheten" i Göteborg, hvarigenom hundratals fattiga stadsbarn fått njuta sol och sommarluft. Hon är dessutom fattigvårdare, har varit sekreterare i "Fattigvårdaresällskapet", är inspektör och kassa-förvaltare för ett af "Myrornas" barnhem. I anordningen af "Myrornas" årsfester har hon tagit verksam del.

Kvinnorösträtten har i fru Holm en kraft att räkna med, medlem som hon är af styrelsen för Göteborgs F. K. P. R. och af centralstyrelsen för Liberala valmansföreningen i Göteborg.

Att detta intelligentia arbetsduktiga unga par kommer att i gemensamt arbete göra en god insats i Nääs framtid är höjdt öfver allt tvifvel.

K. J-N.

Hur fästet blef taget.

Berättelse af HELENA NYBLÖM.

(Forts.)
HAN TOG AF SIG HATTEN OCH bockade sig djupt, men han talade inte. Anna kände genast igen honom från den dagen hon hade mött honom i skogen vid hägerjakten, men hon lät honom inte märka det, utan sade blott: "Det är ett vackert slott ni har." Hon hade blifvit röd i pannan, då hon tänkte på, att Gösta måhända skulle undra hvarför hon ridit dit. "Jag kom händelsevis här förbi," fortsatte hon. "Det tar sig helt ställigt ut, sedt härifrån."

"Skulle ni inte vilja se det inifrån också," frågade Gösta. "Min farbror har samlat många märkvärdiga saker från främmande länder, och ett helt rum fyllt med bokskatter väntar blott på att någon skall söka ibland dem."

Anna tvekade några ögonblick.

Hon var egentligen fylld af nyfikenhet att se det underbara slottet, men hon ville inte, att herr Gösta skulle tro henne alltför angelägen. Men plötsligt kastade hon tömmarna, hoppade ned från hästen och sade:

"Jag kommer in några korta minuter."

Strax därefter stod hon på borggården, och nu gick Gösta framför henne och öppnade dörrarne från den ena salen till den andra. Rummen voro stora och höga med djupa fönsternischer och många små rutor i de höga fönstren. Härifrån såg man öfver sjön till den stora ringen af bokskogen, som begränsade utsikten åt alla håll. Men aldrig hade Anna sett en sådan rikedom och skönhet, som slottets salar innehöllo. Där funnos konstnärligt utskurna bord och stolar, skåp och kistor inlagda med mosaik, glas från Venedig och mattor från Turkiet, tjocka sidendruaperier och tunga kristallkronor; och slutligen kommo de till bokrummet, där väggarne från golf till tak voro fyllda med böcker, skrifna och präntade, utstyrda med tafior och teckningar. Anna slog ihop händerna.

"Här skulle man ju kunna sitta stilla och läsa från månen gick upp till morgonrodnaden fändes!" ropade hon.

"Ja, kom!" sade herr Gösta sakt.

Hon svarade inte. Hon vände sig på klacken och gick vidare för att beskåda och beundra. Men medan hon såg på alla slottets dyrbarheter, såg Gösta blott på henne. Han följde henne som hennes skugga och gick sakt på golfvet som om han hade varit i kyrkan.

Då han till slut hade sett henne stiga till häst, sedan han kysst hennes hand till farväl, kunde han inte gå tillbaka till slottet. Längre, längre stod han och såg emot skogen, där hon försvunnit.

Stjärnorna hade börjat komma fram, och aftonstjärnan stod stor och klar och tindrade på himlahvalfvet. "Måhända det är lika svårt att fånga henne som att plocka ner den där stjärnan från himlen," tänkte Gösta. "Men hon skall en dag bli min."

Våren därpå kom Gösta till Kullaborgen för att fria till Anna Då. Han träffade blott fadern, herr Torvald, till hvilken han framförde sitt ärende. Han tog mycket vänligt emot Göstas giftermålsanbud, som han i allo fann hedrande och fördelaktigt, men han sade dock, att han intet bestämt svar kunde ge förr än Anna själf hade tagit sitt beslut. Han ville aldrig gifva bort henne emot hennes samtycke.

Ett par dar därefter kom Anna hem från ett besök hos sin väninna, Viveka Thott, och hon blef inte litet förvånad, då hon fann den tyste herr Gösta på Kullaborg. Samma kväll talade hennes far till henne om orsaken till hans besök och bad Anna afgöra saken. Hon satt länge tyst och allvarsam, men sade så att hon intet svar kunde ge, förrän hon talat vid herr Gösta själf. Nästa morgon ville hon på tu man hand samtala med honom.

Det var en kall, blåsig vårdag; Gösta satt i den stora salen på Kullaborgen och såg ut öfver hafvet, där alla vågor dansade i solskenet, liksom hänryckta öfver att sommaren nu skulle börja. Hans hjärta slog våldsamt och allt emellanåt kastade han förväntansfulla blickar mot dörren, hvarifrån Anna Då skulle komma. Ändligen slogs den upp, och hon kom in. Hon gick mycket fort och lätt och kom rakt emot honom.

Han reste sig från sin plats, men hon satte sig hastigt på bänken i fönsterfördjupningen och klappade på sätet bredvid sig. "Sitt ned, herr Gösta," sade hon i obesvärad ton. "Vi få lof att tala oförbehållsamt med hvarandra." Gösta satte sig och höll just på att öfvervinna det uppror hvare hela hans väsen befann sig och komma fram med sitt ärende, då hon såg honom rakt i ansiktet och sade:

"Ni har begärt mig till er hustru. Var det inte så?"

"En större lycka kunde inte vederfaras mig," svarade Gösta med darrande röst.

"Ja, så säga de alla, och sannolikt skulle ni inte alls känna er lycklig, om jag svarade ja," sade hon och log. "Ja, vänta — vänta!" fortsatte hon, då Gösta grep efter hennes hand. "Hör först mina villkor, och betänk sedan, om ni vill antaga dem."

"Allt, allt!" ropade Gösta och ville åter fatta hennes hand. Men hon knäppte ihop händerna öfver sitt knä och sade i en mycket kall och sträng ton:

"Var god och hör på mig!"

En stund talade ingen af dem, men så började hon.

"Jag hade egentligen aldrig tänkt gifva mig. — Jag håller så mycket af min far, af mitt hem här, af min frihet. Ingen man har ännu vunnit mitt hjärta. Hvad er beträffar, så känner jag hvarken kärlek eller hat för er. Ni är mig likgillig."

Gösta böjde hufvudet. Hon tänkte alltså ge honom afslag.

"Men," fortsatte hon och vände ansiktet emot Gösta. "Jag tycker om ert slott. Jag har fått stor lust att bo där, åtminstone en del af året. Jag skulle vilja kalla alla dessa skatter mina. Jag skulle vilja ha hundra hästar på stall och få bära halskedjor af pärlor och rubiner, som dem ni visade mig den dagen på Halla. Jag skulle tycka om att bli en ansedd, mäktig slottsfru, som kunde rida hela dagen och ändå inte nå gränserna af min jord. Allt detta skulle jag få, om jag räckte er min hand och blef er hustru."

Hon teg och såg på Gösta. Men han satt blott och väntade på, hvad hon slutligen skulle säga.

"Kom ihåg," sade hon och lyfte handen varnande, "att om jag gifter mig med er, så är det med ert slott jag gifter mig. Ni själf är och förblir en främmande för mig. Har ni förstått mig?"

Gösta reste sig från sin plats, bugade sig djupt och kysste henne lätt på handen.

"Antar ni verkligen mina villkor?" frågade hon och drog handen åt sig. "Vågar jag tro att ni aldrig vill bli annat än min äkta man till namnet?"

"Och eder trogne tjänare och outtröttlige beskyddare," svarade Gösta. Han vågade inte ännu en gång kyssa hennes hand.

"Då är saken klar," sade hon muntert och reste sig. "Kom, låt oss gå till min far och säga honom, att jag lämnar hans hem för att bli slottsfru på Halla."

Torvald Då vardt både glad och bedröfvad vid underrättelsen, att hans dotter hade antagit herr Gösta till brudgum.

Samlifvet med henne hade blifvit honom så kärt, att han nästan inte kunde föreställa sig tillvaron utan Anna, men å andra sidan hade han allvarsamt börjat frukta, att hon aldrig skulle bli gift, efter alla de friare hon gett afslag åt. Hon var dock nu tjugutvå år, och en gammal fröken som hennes faster fröken Vendela skulle hon väl ändå inte bli.

Under trolofningstiden var herr Gösta blott en gång på Kullaborgen. Anna Då tyckte att han blott störde dem i allt de hade att ordna och sy till bröllopet, och den gången han var där, satt hon hela dagen böjd öfver sin sybåge. Hon hade knappast tid att lyfta på hufvudet.

Men vid midsommartid stod bröllopet, och Gösta förde sin brud hem.

Den kvällen de kommo till Halla, voro alla rummen upplysta och slottet speglade sig tindrande i sjön.

Gösta följde Anna upp i sofgemaket. Det låg i ett af tornen, och liknade mera en jungfrubur än en herrskaplig sängkammare. Framför den stora venetianska spegeln voro två kandelabrar tända; det doftade af fint rökverk och på sängen var utbredt ett hvitt sidentäcke, stucket i ett konstmässigt mönster med svanor och drakar.

Så snart Gösta hade kommit innanför dörren, sade han:

"Här skall du bo, Anna, om det behagar dig! — Sof godt den första natten på Halla!" och därmed bugade han sig och gick ut.

Anna stod och såg efter honom. Hon hade måhända väntat sig ett uppräde, men denna tysta underdånighet var mer än hon kunde förstå.

"Är han dum," tänkte hon. "Bryr han sig inte om mig?" Hon stod ett ögonblick och stirrade ut i sommarnatten.

"Nå! Det kvittar mig lika!" sade hon därpå och ryckte på axlarna. Tärnan som knackade på för att hjälpa henne vid afklädningsen lät hon gå, och så började hon taga rummet i betraktande.

Vid väggen stod en stor ekkista. Då hon öppnade locket slog en stark doft af lavendel och iris emot henne. Där låg den ena kostbara dräkten ofvanpå den andra, alla hennes älsklingsfärger, djupt grönt och blekt blått, och tjocka hvita sidendräkter broderade med mångfärgade blommor. Hon kastade den ena klädningen efter den andra på golfvet. Hon fick lof att komma till botten af kistan och se allt den innehöll. Och på den motsatta väggen stod ett litet italienskt skåp af päronträ, inlagdt med silfver. Hvad kunde det väl vara däri? Hon öppnade försiktigt lådorna och måste undertrycka ett svagt rop, ty de härligaste smycken blixtrade emot henne. Guldkedjor med tunga pärltof-sar, örhängen och halsband, ringar och bröstsmucken, och i midten låg en liten krona, besatt med pärlor och diamanter. Hon grep den och fäste den i håret. Så gick hon fram till spegeln och log emot sin egen sköna bild.

Utan att tänka därpå vände hon sig leende som om någon annan skulle se henne — men hon var ensam.

Fort packade hon ner alla dyrbarheterna, klädde af sig och kröp i säng. Sommarnatten var ljum och stilla, och hon hörde blott skogsdufvornas kutter inne från skogen.

(Forts.)

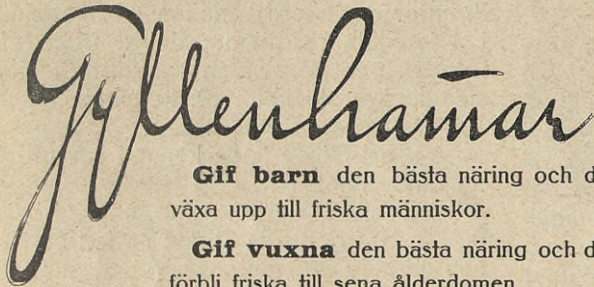

OMSÖRGSFULLASTE ARBETE.
STILFULLA MODELLER.
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT

finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

**Hafre-
Gryn
och
Hafre-
Mjöl**

Gif barn den bästa näring och de växa upp till friska människor.

Gif vuxna den bästa näring och de förbli friska till sena ålderdomen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 19—25 JAN. 1913.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; wienserschnitzel med potatis; mjölk; kaffe eller te med petit-choux. Middag: Afredd buljong med queneller af fiskfärs; stekt färsk oxtunga med champinjoner och brynt potatis; gröna bönor (haricots-verts) med rördt smör; apelsinkräm.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt bräckkorf med brynt potatis och stekta ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kalops med potatis; Eskilstunasoppa med kokosbröd.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalfsylta med rödbetor; plättar med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag: Palsternackspuré med rostadt bröd; stufvade abborrar med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kokt sill med smör och ägg; kaffe eller te. Middag: Kokt köttkorf med stufvade turska bönor; kabinettspudding med sylt.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkåls-

soppa med frikadeller; pannkaka med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; ägg med senapsås; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt lammbringa; hekokta äpplen med vispad grädda.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med potatissufflé; stänkvälling.

RECEPT:

Queneller af fiskfärs (f. 12 pers.). 4 hg. gädda = 150 gr. skrapadt fiskkött, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 ägg, 1/2 msk. mjöl (5 gr.), 1 1/2 del. tjock grädda.

Beredning: Gäddan urtages (fjällas ej), sköljes väl och torkas med fiskhandduk. Den fläkes, ryggen betas skäres löst och fiskkötet skrapas fint; intet fjäll eller ben får medfölja. Det blandas med kryddorna, drives 3 gånger genom köttkvarn och stötes med trästöt i stenmortel till en fin massa. Ägget vispas upp och tillsättes litet i sänder jämte mjölet, under det färsen röres kraftigt. Den passerar genom härsikt, lägges i en liten kastrull, som ställes i ett fat med is (den skär sig eljes, när grädden inarbetas) och grädden tillsättes teskedvis under jämn rörning, hvarefter färsen afsmakas noga. — En långpanna penslas med smör och får kallna. Färsen lägges i en garneringspåse med slät eller krusig pip och spritsas direkt i pannan i form

af små kulor eller aflånga figurer, som läggas mycket nära hvarandra. Då alla quenellerna formats ställes pannan, vid sidan af spisen och så mycket kokande, saltadt vatten tillsättes försiktigt, att det står jämt öfver dem. Vattnet får koka upp, under det pannan sakta skakas, och får därefter koka tills quenellerna svällt ut och kännas fasta, omkr. 2—3 min. De upptagas genast med hålspade och lägges i soppskålen. Den heta consommen eller buljongen hälls öfver, strax innan den skall serveras. — Färsen kan färgas skär med karmín eller grön med spenatgrönt och kokas på samma sätt. Användes den till fyllning i pastejer bör den ej färgas.

Stekt, färsk oxtunga (f. 8—10 pers.). 1 färsk oxtunga, vatten, 3—4 msk. salt.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt (10 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 1/2 lit. kokande buljong, 3 msk. tomatpuré, 1 burk champinjoner (1/4 lit.).

Beredning: Tungan putsas och får ligga i vatten ett par tim., sättes på i kokande vatten, som bör stå nätt och jämnt öfver den. Den får sakta koka omkr. 2 tim., eller tills skinet nätt och jämt kan dragas af. Smöret brynes i en liten långpanna, tungan lägges i och brynes i varm ugn, under det den ofta öses öfver med smöret. Den beströs med kryddorna, spådes med buljongen och får steka 1/2 tim., hvarunder den öfveröses omkr. hvar 10 de min. Tomatpurén och champinjoner tilläggas och tungan får ytterligare steka 1/2 tim., eller tills den är fullkomligt mör. Den skäres på snedden i 1/2 cm. tjocka skivor, hvilka sammanläggas så att tungan vid serveringen ser hel ut på fatet. Den garneras med champinjoner och persilja och serveras med brun champinjonsås, ärtor och brynt potatis.

Turska bönor (Haricots verts) (f. 6 pers.). 1/2 kg. späda, turska bönor, 1 1/2 lit. vatten, 15 gr. salt.

Beredning: Bönorna rensas, sköljas i kallt vatten och få rinna af på linne. De påsättas i kokande saltadt vatten och få koka hastigt, utan lock, tills de äro mjuka, då de läggas upp med hålslef på fat med brun servett och serveras med rördt smör eller hollandaise.

Konserverade haricots verts kunna användas på samma sätt: de lägges i kokande, saltadt vatten och då det ånyo kokar, tagas bönorna genast upp. Vaxbönor tillagas och serveras som turska bönor.

Apelsinkräm (f. 6 pers.). Saf- ten och skalen af 2 apelsiner, 150 gr. krossocker, 1 ägg, 3 äggulor, 1 del. mjölk, 1 msk. scherry, 2 gr. citronsyra, 3 del. tjock grädda, 5 blad gelatin, 3 msk. vatten.

Till garnering: 1 apelsin, 1/2 hg. biskvier.

Beredning: Apelsinerna tvättas väl, torkas, och skalen arifivas mot sockret, som lägges i en blankskurad kastrull. Apelsinsaften pressas ut och silas öfver sockret, ägget, äggulorna och mjölken tillsättes, och blandningen vispas tills sockret är smält, då den får sjuda öfver elden under kraftig vispning, tills krämen är tjock och posig. Kastrullen aflyftes, och vispningen fortsättes, tills krämen är kall, då scherry och den stötta citronsyran tillsättes. Gelatinet sköljes, klip- pes i bitar och upplöses i 3 msk. varmt vatten. Grädden vispas till hårdt skum. Gelatinet tillsättes i krämen under vispning och därefter grädden, mycket försiktigt. En vacker bleckform sköljes med kallt vatten och beströs med strösocker, massan ihålles och får stå på is 2—3 tim. När krämen skall serveras, lossas den från kanten med en spetsig knif, upp- stäljes på flat glasskål med tårtpapper och garneras med endera apelsinklyftor eller biskvier.

Kalops (f. 6 pers.). 1 1/4 kg. ben- fritt oxkött (där, ref eller mörpipa), 1 msk. salt (15 gr.), 1/2 tsk. hvit- peppar, 3 msk. mjöl (30 gr.), 3—4 rödlökar, 3 msk. smör (60 gr.), 8 kryddpepparkorn, 2 lagerblad, 6 del. kokande vatten, 1/2 msk. soja.

Beredning: Köttet, som bör hafva hängt, tills det är mörkt, förberedes på vanligt sätt och skäres tvärs öfver muskeltrådarna i omkr. 1 1/2 cm. tjocka skivor, hvilka bultas lätt på båda sidor och vändas i en blandning af kryddorna och mjölet. Löken skalas, hackas groft och brynes i smöret i en järnkastrull, köttskifvorna lägges i tillika med pepparkornen och lagerbladen, och vattnet blandadt med sojan spådes på. Kastrullen sättes öfver frisk eld, så att vätskan hastigt kokar upp, köttet får därefter sakta koka med tätt slutet lock, tills det är mörkt eller omkr. 2 1/2—3 tim. Kalopsen lägges upp på varm karott, det mesta fetet skummas af såsen, som spådes, om så behöfves och hälls öfver köttet. Serveras med kokt potatis.

Eskilstunasoppa (f. 6 pers.). 1 del. krossgryn, 2 lit. vatten, 1 lit. färska, syrliga äpplen, 1—1 1/2 del. krossocker, 2—3 äggulor, 1 del. tjock grädda.

Garnityr: 1 kkp. krusbärs sylt. Beredning: Grynens sköljas, sät- tas på i kallt vatten och få koka med tätt lock. Äpplena sköljas, tor- kas, skäras i klyftor och kärnhusen tagas bort. De lägges i soppan, när den kokat 1/2 tim, och få koka, tills de falla sönder, då soppan passerar. Sockret tillsättes och soppan får ett

På grund af direkta inköp och direkt befraktning från pro- duktionsorterna äro vi numera i tillfälle att offerera våra om- tyckta, i Terummet serverade Teer till 25 % lägre pris än förut.

1.50

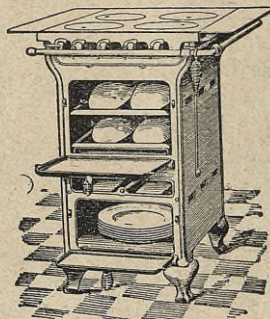
1.50

N. K:s Kinesiska Te förpackadt i originalpaket om 225 gram netto, pr paket **Kr. 1.50**

N. K:s Ceylon Te förpackadt i originalpaket om 225 gram netto pr paket **Kr. 1.50**

A.-B. Nordiska Kompaniet

Stureplan (Terummet). Regeringsgatan.
Till landsorten mot postförskott.

HUSMÖDRAR!

ANVÄND GAS SOM BRÄNSLE

TY
GAS ÄR BILLIGARE ÄN VED.

GASSPISLAR VISAS OCH DEMONSTRERAS Å

GASVERKETS UTSTÄLLNING,
Sthlmstel. 6032. KUNGSGAT. 54 (F. D. 14). Rikstel. 2893.

Albert och Marie
rekommenderas.
AKTIEBOLAGET ÖREBRO KEXFABRIK.
(Kungl. Hofleverantör).

Annonsera i Idun!

Fyrtornets KAVIAR
Årets inläggning ut- kommen och utmär- ker sig för sin friska, aptit- retande smak.
Se noga till att Ni får af märket "Fyrtornet".
Erkändt högsta kvalitet för inom hela konservindustrien.

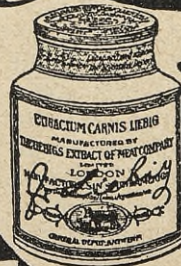
Brabl. 1866.

**Köp
Schweizer
Taft**

Begär prof på våra nynyter i svart, hvitt och kulört: Taffetas, Changeants, Façonnés, Crêpe de Chine, Duchesse, Ecossais, Eolienne, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern. Sammet och Plysch till klädningar och blusar o. s. v. såväl som blusar och rober med äkta Schweizer-broderier i batist, ylle, lärft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidentygter direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz)
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoff.

Liebig's Köttestrakt

innehåller uteslutande ren, koncentrerad buljong fram- ställd af bästa oxkött, utan nå- gra som helst tillsatser. Där- för blifva därmed tillredda födoämnen värdefullare samtidigt som matens naturliga smak höjes.

Ensamförsäljare för Sverige: Ivan Wåhstedt & Co, Stockholm, Göteborg.

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE!

BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE
FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS - MANUFAKTUR- & KORTVARUAFÄRER.

uppkok. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen och soppan hälls i under jämn vispning. Krusbärs sylten lägges i soppan, som serveras varm med biskvier.

Kalfsylta (f. 10-12 pers.) 1 kg. kalvbringa, 1/2 kg. färsk svinlägg, 1 1/4 lit. vatten, 1 msk. salt, 1 tsk. hvitpeppar, 1-2 msk. ättika.
Beredning: Köttet och fläsket torkas med en duk urriden i hett vatten, påsättes i det kalla vattnet och får sakta koka tills det är fullkomligt mjukt. Det upptages, ben och senor fränskas och kokas i buljongen medan köttet hackas fint. Buljongen silas och skummas, det hackade köttet nedlägges däri och får sakta koka omkr. 10 min. Blandningen af smakas noga med kryddorna och ättikan och spådes med litet kokande vatten, om så behöves. Grytan får därefter stå 5 min. på sidan af spisen. Syltan upphålles i vattensköljda formar, får stelna, stjälpes upp och serveras med rödbetor.

Det bästa,
kvalitetsaste och mest utsölda
ortiment af Kontinentens
alla senaste nyheter i
SIDEN
hafva vi just nu och erbjuda
vi ärade kunder till ett besök.
Alla kunna erhålla vår stora
profkolektion fränks och
Gratis!
Representera världens för-
nämsta sidanfabriker
Besök eller tillskrif
BRUNKEBERGS MANUFABRIK
BRUNKEBERGSTOR 24 - STOCKHOLM
Allm. Tel. 5890 Ri. k. Tel. 711

Kabinettspudding (för 6-8 pers.). Rester af sockerkaka i tärningar (omkr. 5 del.), 1 del. korinter (60 gr.), 30 gr. succat, 4 ägg, 50 gr. socker, 4 del. god mjölk.
Till formen: 1 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorper.
Beredning: Sockerkakan, som bör vara skuren i små tärningar, lägges i en smord och brödbeströdd timbalform, hvaritals med de väl sköljda korinterna och den hackade succaten. Äggen vispas väl med sockret, mjölken tillsättes och härmed fylles formen. Puddingen gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 tim., uppstjälpes och serveras mycket varm med varm vaniljsås. — Puddingen beredes med fördel af allahanda rester af finare bakverk.

Potatissufflé (f. 6 pers.). 1 1/4 lit. potatis, 40 gr. smör, 3 ägg, 1-2 del. tjock grädd, 1 1/2 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 tsk. socker.
Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorper.
Beredning: Potatisen sköljes, borstas, skalas tunt, kokas och drifves genom purépress. Det kalla smöret nedröres i moset med en gaffel tillika med de uppvispade äggulorna och grädden. Kryddorna tillsätts och sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan lägges i en smord och brödbeströdd elfast form.

Försök bara F. Paulis
Ovicula (ägg) tvål, och Ni skall
finna att det är den angenä-
maste af alla toalettvälar.
Hy och hud blifver hvit, sam-
metslen och ungdomligt fraiche
vid daglig användning af F.
Paulis Ovicula tvål.

och beströs med fint stötta skorper. Sufflén gräddas i god ugnsvärme, tills den fått vacker gulbrun färg, eller omkr. 40 min. Serveras genast den tagits ur ugnen till smörgåsbordet eller till stekt kött i allmänhet.

MED GÅFVOR OCH GEN- GÅFVOR . . .

Af Karla Rönne.

(Forts.)
Edith Alm satt tyst och undrande. Det var märkvärdigt, hvad de alla syntes henne förändrade. Något förtroligt samtal ville ej alls komma i gång. Edith kunde inte förstå hur det var fatt. Det måste väl vara hon själf som blifvit förändrad af alla sorger och motgångar. — Men för vännerna hade hon ju samma känslor som förr — hvad kunde det vara?
»Har du sett friherrinnan Ströbeckers?» frågade rektorskan vid kaffet.
Edith nekade och vänninnan fortsatte entusiastiskt:

»Stilg, mörk med aristokratiskt ansikte och hållning som en drottning. Hon är ju också född Gyllenkula. — Hvilket utsökt fint hem de ha — gediget, konstnärligt! Gamla förgyllda antika möbler från hennes hem, det friherrliga godset Gyllenbo — det har du väl hört talas om? Hon vill heller icke heta doktorinna, utan kallar sig själf friherrinna. Och det tycker jag är rätt! — Jag och Ester är förstas redan 'du' med henne och hon säger tant till tant Amalia» — det var borgmästarinnan. — »Och hvilka taflor och familjeporättor och konstaker!»

»Ja, det var en förtjusande middag de hade häromdagen.» passade borgmästarinnan på att inflika, medan rektorskan hämtade andan. »Och så litterära och högt bildade de äro, både Tomasine och doktorn! — Hela sällskapslivet här i Örestad har liksom kommit på en högre nivå, sedan de flyttat hit!»

Ja, inte var Edith Alm just kommen upp för att få höra allt detta, utan för att få tala om hvad som tryckte henne själf samt få litet stöd och uppmuntran.

Af sin gamla jungfru, den enda som blifvit henne trogen, hörde fru Alm då och då talas om att det varit budning här än där hos några af hennes gamla hjärtevänner. Men af någon obehaglig orsak hade man glömt bjuda henne. De tycktes nu så godt kunna undvara hennes sång och musik och angenäma sällskap, som de förut sagt sig ej kunna vara förutna.

En dag kom gamla Kristin och berättade att apotekarns skulle ha stor middag annandag påsk — det var tioårsdagen af deras bröllop. —

Barnen taga lätt Vaser s
(f. d. Nordstjernans) Laxermar-
melad på grund af dess behag-
liga smak. Pris 1 kr. pr ask.
Finnes å alla apotek.

ALLA SNÅLLA
BARN

FÅ MORGON OCH AFTON
THULE-CACAO

Ja, då kunde naturligtvis Edith Alm vänta sig en inbjudan. Ester Mellin och hon hade ju varit oskiljaktiga för och apotekarn och Arvid voro ju från samma stad och till och med en smula släkt.
Fru Edith lät piffa upp sin gamla ljusblå sidenklädning, köpte sig en enkel men stilig hårpryddad och gick och tittade hvar dag i brevlådan efter bjudningsbrevet. Men intet sådant hördes af.
På Emmadagen gick hon som alltid att gratulera prostinnan. Det var dennas namnsdag och då hölls öppen taffel i prostgården. Ingen bjöds, men alla voro välkomna. Prostinnan var vänlig och förekommade, men hade så många att visa artighet och förbindlighet emot. Och alla de gamla vännerna kretsade kring den nya so-

len — friherrinnan Ströbeckers. Ingen hade tid eller lust att befatta sig med henne — Edith Alm, som satt där för sig själf och lyssnade och tänkte. —
Så småningom började hon förstå, hvarför den ena efter den andra af »vännerna» vände henne ryggen. Först hvarför de antagit detta afmätta, nedlåtande sätt mot henne. — Det var hennes förändrade ställning, som var orsaken här till.
Förgäfves hade hon väntat att vännerna någon gång skulle besöka henne. Lofvat hade de väl, men det stannade också vid blotta löftet. Ack, den anspråklösa Edith Alm i det lilla enkla hemmet tre trappor upp i förestadens hyreskasern var ju i deras ögon nästan inte samma människa.

ANALYS.

PROTON
(ren ägghvita framställd
ur mjölk)
100 % ägghvita.
Pris pr 1/4 kg.
Kr. 1:25.

SANATOGEN
och liknande kraftnärings-
preparat
90-95 % ägghvita.
Pris pr 1/4 kg.
Kr. 9:40.

På grund af sin utomordentliga renhet tillgodogöres PROTON fullständigt af kroppen och är därför ett utmärkt näringsmedel för svaga och sjuka personer.

Erhålles å alla apotek.

IDUNS KOKBOK

utgifven af Elisabeth Ostman, afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- och konfektkokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servettbrytning och

är

vår modernaste kokbok till utstyrel och innehåll. Alla bokens 1,071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Ostmans Husmoderskola och öfverskådligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrant angifven. Äfven helt unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet och vana finna därigenom en säker handledning,

den

är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher, med afbildningar af köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker jämte fyra styckningsplanscher och två sidor med fotografier af olika servettbrytningar. Det

bästa

beviset för bokens lämplighet som vår generations kokbok för det borgerliga svenska hemmet är, att det på mindre än två år tryckts öfver 25,000 exemplar af

kokboken.

Den kostar, komplett inbunden i ett vackert klotband, endast kr. 5:50 och den finnes att tillgå hos närmaste bokhandel eller hos A.-B. LJUS i Stockholm.

Äkta och Efterapning

är många gånger rätt svårt att åtskilja; hur föreglygt är det ej t. ex. om Ni hos Eder köpman begär det äkta "Kathreiner" och i stället erhåller en mer eller mindre värdelös efterapning. De maltkaffesorter, rostadt korn och dylikt, som säljes i lös vikt, bestå ofta af dåliga råämnen och erbjuda ingen garanti mot föroreningar. Men granska äfven det paketerade maltkaffet, ty i förvillande lika förpackningar föras produkter i handeln, hvilka ej på långt när kunna mäta sig med det bepröfvade, äkta "Kathreiner". Beakta därför hädanefter följande:

Det plomberade paketet, prelaten "Kneipps" bild och namn som skyddsmärke samt firmanamnet Kathreiners Maltkaffefabrik, Gbg.

Svensk tillverkning.

För vintersäsongen!

IDUNS MODELLKATALOG n:r 1

nu utkommen!

Innehåller ett 90-tal vackra modeller jämte text. Stilfullt, koloreradt omslag! Till salu hos bokhandlare, tidningsaffärer, samt erhålles mot 30 öre i frimärken från **Iduns Expedition, Stockholm.**

Skadar sig själf gör den som ej dagligen till munhållans och fändernas vård använder F. Paulis Azymol.

Mellins Food

är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar. Bok om barns uppfostränning gratis och franko från Mellins Food Depôt, Malmö.

Annonsera i Idun!

Det bästa hvetemjålet

AKTIEBOLAGET ELIS FISCHER STOCKHOLM.

Fabrik för tillverkning af:

Damkappor, Promenaddräkter, Promenadkjolar, Dampålsar.

Bästa svenska fabrikat. Godt arbete. Elegant snitt. Öfverlägsen passform.

Erhålles i hvarje välsorterad kappaffär.

som den uppburna, eleganta doktorinnan Alm, hvilken det var en ära att vara »du» med.

Hon började upphöra att besöka sina forna bekanta. Fastän då de möttes på gatan hette det alljämt: »Men hvarför kommer du aldrig upp, kära du? Det är väl ditt arbete som så inkräktar på din tid, vill jag tro.»

Ja, så hette det ett år eller ett par. Sedan såg Edith till sin förundran, att både apotekerskan och rektorskan och många andra svängde om gathörnet eller finga brädt in i någon affär, när de sågo henne på afstånd.

Edith Alm fick lära sig att livets skola är hård. Men den var henne äfven nyttig. Under arbete och försakelse utvecklades allt mera hennes goda anlag, hvilka förut varit liksom förkväda under de glada åren. Och när hon slutligen fått sina ögon fullkomligt öppnade, flyttade hon från Örestad, som nu blifvit henne outhärdligt. Ett litet arf efter en aflägsen släkting gjorde henne ekonomiskt oberoende.

Hon gick ej ens på afskedsvisit till sina många vänner, utan försvann från deras horisont tyst och stilla såsom hon lefvat de senare åren.

Men detta funno vännerna mindre juste, ja, rent af visande, en betänklig brist på savoir vivre. Och på ett kafferep hos apotekerskan lade de sina sårade känslor i dagen.

»Kan ni tänka er,» sade borgmästarinnan, »att Edith Alm lär ha flyttat från staden!»

»Det är väl inte möjligt!» utbrast Ester Mellin harmfullt. »Hon har inte sagt farväl åt mig!»

»Mig veterligt har hon inte varit på afskedsvisit hos en enda af oss,» upprepade borgmästarinnan. »Men sant lär det vara. — — — Eljer hur — du Emma,» hon vände sig till prostinnan, »du vet väl om hon tagit ut sitt prästbetyg.»

»Jo, nog har hon det, efter hvad Jakob berättat. Hon har flyttat till Söderby. Hon lär ha ärfet en tiotusen kronor — ja, rättare hennes flickor — efter en gammal adjunkt Brunander där i staden.»

»Nej, hvad säger tant Emma!» Fru apotekerskan slog händerna ihop af häpnad. »Adjunkt Brunander! Han var Algots fars syssling liksom Arvid Alms. De båda voro ju lite släkt, som ni veta! — — — Och nu har gamle Brunander gått och testamenterat sina pengar åt Alms två flickor — — — ja förstas — det kom väl till pass, de behöfva dem nog! — — — Inte är jag afundsjuk på dem inte, fastän Algot haft lika stor rätt till arf! — — — Men som sagdt, jag unnar dem det af allt-hjärta» återtog Ester Mellin, som vid tanken på sin mans »säkra hundratusen» tyckte sig ha råd att vara generös.

»Ja, men tänk, att människor kunna vara så otacksamma och taktlösa,» tog rektorskan i. »Ty det kan jag då säga utan att skryta, att blef någon väl bemött, ja nästan bortskämd af oss, så var det då hon!» De öfriga voro af samma mening och det blef ett långt upprepande af alla de välgärningar man öfrat på den otacksamma.

»Ja, man får i sanning göra sorgliga erfarenheter här i livet!» utbrast borgmästarinnan. »Och af allt är otacksamhet det värsta. Och så drack man ännu en kopp af söta Esters goda kaffe för att svälja ned förtretet öfver den arroganta Edith Alms totala brist på savoir vivre!»

BREFLÅDA

EXPEDITIONENS BREFLÅDA: 20 år Motala», 2: 50 pr gång. »Våren 1913», Hvarf, 2: — pr gång. Likvid i postanvisning.

Förkylnings-sjukdomar, såsom Hosta, Bröstkatarr och Influenta lindras och botas af **Sirolin® Roche.**

Välsmakande och aptitgivande; bästa skydd mot bröst-åkommer.

Erhålles på alla apotek.

Oxford University Extension Lectures. English Literature.

Jan. 30:th. Invasion and Settlement.
Febr. 6:th. Vitality through Tumult 850-1050.
Febr. 13:th. Results of the Norman Conquest.
Febr. 20:th. Renaissance-Romance.
Febr. 27:th. Chaucer & his school.
March 6:th. The Foundation laid for the English Bible.
Apply by letter to the Hon. Sec. Mrs VIOLET BROMS, Strand Hotel, Sthlm.

Barnvagnar uthyras. Samtliga Sjukvårdsartiklar. Kirurg. Instrumentfabr. A.-B. 50 I Drottninggat. 50 I. Riks 1227. Allm. 286.

Mazettis VANILJCHOKOLAD

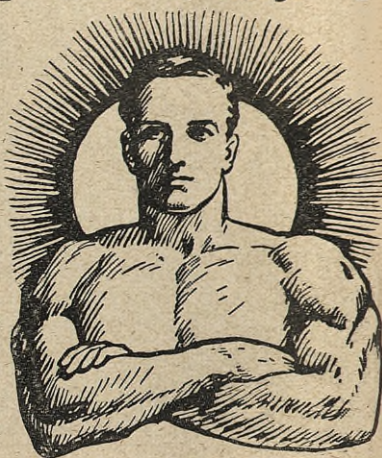
Pris per paket om 2 kakor

№ 4 50öre
№ 3 60öre
№ 2 70öre
№ 1 80öre;
kraftiga, rena, lagom sockrade kokchokolader.

PARISIENNES

per kaka 25 öre, passande till såväl åt-som, kokchokolad. Det rätta är att använda någondera af ofvanstående till bältre lunch eller till chokoladjudningar; men Mazettis Ögon- eller Kungs-Cacao hvarje morgon och till hvardaglig frukost, emedan cacao är mera lättsmält.

Blixtar av energi.

Om Ni känner Eder trött och uttråkad samt finner Eder utan själv-tillit, då Ni skall gripa Eder an ett företag; om Ni har anfall af kraftnedsättning samt ser Eder helst redo att uppgiva striden för livet, då behöver Ni ny energi.

Vi kunna i en sådan maa pumpa in ny energi medan han vilar, och efter några veckor förvandla honom till en man med styrka och mod. Det har bevisats, att energi och electricitet äro en och samma sak. Om Ni är i saknad av energi, så kan Ni få dylik genom att fylla nerverna med electricitet. »Ajax» Torr-Cell Kroppsbatter et kan göra detta. Ni tager det på en stund, då Ni vilar, och Ni skall känna dess stärkande ström av elektriskt liv genomströmma Eder blod och Eder nerver. Ni blir en annan man, fylld med nytt liv och nytt livsmod och i stånd att företaga Eder vad som helst.

Ni får den gratis.

Vår vackert illustrerade bok på 80 sidor visar, huru electriciteten användes och förklarar många saker, som Ni bör lära känna angående orsaken till och botandet av sjukdomar. Skriv efter boken redan i dag, om Ni ej kan besöka oss. Riks Tel. 8903. Allm. Tel. 76 45.

Svenska Elektriska Institutet, Avdeln. 15, Hamngatan 24, Sthlm.

Från YSTAD HAPARANNA användes VVY två!

Säljes i hvarje välsorterad parfym- och herrekiperingsaffär för 50 öre pr st. Osterlin & Ulrikssons Kem. Tekn. Fabrik, - YSTAD -

Utmärkt passande till pensionat.

I nr 7 Götgatan lägenheter, hvarje om 6 rum och kök, badrum, 2 toiletter, 2 w. c., 2 tamburer, särskilda ingångar till hvarje rum. Hiss, gas-spis, ledningar för varmt och kallt vatten, värmeledning. Planterade terrasser och takträdgård med den härligaste utsikt. Köken kunna lätt förändras till rum. Visas efter tillsägelse hos portvakten Ahlström, Mariagatan 8. Närmare å Arkit. Klemmings kontor, Drottninggatan 88. Allm. 123 45. Riks 40 85.

GALA PETER

världens första Mjök-Chocolade.

LILJEHOLMENS

Stearinfabriks-Aktiebolag

Kungl. Hofleverantör

STOCKHOLM Sö.

Kronljus | Kanalljus
Stakljus | Grenljus
Lyktljus | Julgransljus
Altarljus | Cykelljus

Illuminationsljus

Pianoljus "Splendor" i engelsk typ.

Lättantändliga veckar enligt svenskt patent N:o 16705

Endast superior och prima ljus äro stämplade "LILJEHOLMEN"

Allcock's Plåster

Etablerad 1847.

EAGLE BRAND.

Världens Mest Betydande Utvärtes Läkemedel.

Smärtor i Ryggen.

Intet plåster kan jämföras med Allcock's. Förmår stärka klena ryggar mer än någonting annat.

Smärtor i Sidorna

lindras hastigt af Allcock's Plåster på samma gång som det stärker sidan och återställer energien.

Allcock's är ett ursprungligt och äkta poröst plåster. Det är ett Universalmedel, som säjes i alla apotek öfver hela den civiliserade världen. Kan påläggas hvarhulst smärtor finnas.

Skulle Ni vara i behof af ett piller, Fullkomligt vegetabiliska. TAG DÅ UTAF **Brandreth's Piller** (Est. 1752.)

Vid förstoppning, gallsjuka, huvudvärk, svindel, dållig matsmältning etc. FÖRSÄLJAS HOS ALLA APOTEKARE.

ALLCOCK MANUFACTURING CO., Birkenhead, England.

Det bästa läkemedlet är NISSENS. ÄKTA BRÖSTKAREMELLER. Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor A. Kjellbergs kurs i massage och sjukgymnastik. Begär prospekt! Stockholm. Mästern Samuelsgatan 70.

Gymnastikdirektörsexamen. Sällgges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid Sydsvenska Gymnastik-Institutet. Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Med. Dr. E. Kleens (ott-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl 10 1. m. Nr 37 Mästern Samuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städes under adress Saltsjöbaden.

Vid Göteborgs Gymn. Institut, Göteborgs Arkader, Göteborg, längsta specialkurs i Sjukgymnastik o. Massage börjar vårt ämnen den 14 jan. 1913. Begär prospekt!

Sahlströms Förlösningshem. Södra Förstadsg. 4, Malmö. Telef. 1238. Ester och Gertrud Sahlström. Ref. Prof. Essen-Möller, Lund, Dr Gröne, Malmö.

Mot grått hår. Enda fullt tillförlitliga skadliga medel som återger hår och skägg dess ursprungliga färg. Pris 5 50 + porto. Endast i Fanny Gelins Parfymmagasin, 5 Malmstorgsg., Sthlm. Kungl. hoff.

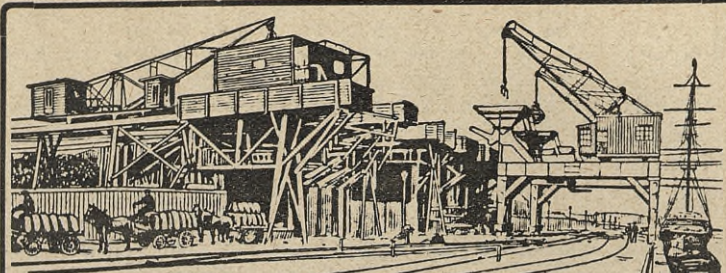
Vårda hyn! Engelsk pat. Skönhets-Cream Snowleen gör röd och grof hvit o. len. Renar huden, borttager rynkor, finnar, porrörar, fnassel, fräcknar o. näsödnad. Efterlämnar ingen fettglans, därför användbar på dagen. Säljes till Kr. 2 i Kom. Tekn. affärer samt till landsorten mot postförskott direkt från Snowleen Depoten, Gaffe D.

Lait Mono. (Professor Mono). Gör huden genomskinlig, matt och skär. Pris kr. 4,-, 7,50 o 14,-. Endast i Franska Parfymmagasin, (Höf.), 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Vårda håret, om det är sjukt eller friskt, och använd Zivertz' Extrait Vegetal bästa hårkonserveringsmedel. Rekommenderat af många läkare. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos Kongl. Hof. Zivertz' Eftr., Drottninggatan 42, Arkaden, Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Hårfärgningskam, öfver 10,000 i bruk. Denna kam åter för-måga att efter behag ge håret en proper o. naturl färg: svart, brun, blond och ljusbrun, så att inga strimmor uppstå; äfven användbar för mustascher och ögonbryn. borttager mjäll och styrker håret samt smetar öj från sig. OBS! Årslång brukarhet, ingen blykam. Pris pr st. 4.50, 50 öre i frimärken medf. orden. Sändes diskret från Liljegrens Parfumeri, Baltzars-gatan 28 B, Malmö. Tel. 782.

Flowers världsberömda verk. Personlig Magnetism, Hypnotism, Minnets Utbildning, Panklecraft, oombärliga för tiden; kraf o-h människans framgång i livet - nu utkomna på svenska, alla fyra verken sammanfattade i ett högst elegant praktband. Dessa, som i utlandet betinga ett p is af Kr 20,-, säljas af en händelse för endast Kr. 4.50 franko mot postförskott. Beställningar expd eras, så långt förrådet räcker, genom Flowers Kollektions Förlag, Stortorget nr 7, Malmö.

H. G. Söderbergs Import A.-B. Prima Antracit, Hushållskol, Briketter, okrossad, krossad och småkrossad Koks. Hemköres till alla stadsdelar. All krossning och sortering sker vid våra nya anläggningar vid Värtan, hvarigenom en jämn och stybbfri vara kan utlofvas. R. t. 59 14, 30 92, 5 75, 118 09, 118 12. A. t. 4 51, 30 92, 12 82, 25 82.

Köttssoppa anrättas bäst med MAGGI'S Buljong-Tärningar. Includes image of the Maggi's product box.

KVINNliga UTBILDNINGSSKOLAN VILLA HULT emottager nya ansöknings till 1:sta och 15:de febr. på 1-2 och 3 månaders kurser i olika ämnen. I Husmoderskursen ingår förutom enklare och finare matlagning, bakning jämte öfriga hushålls sysslor äfven klädsömnad, linnesömnad, väfnad, alla moderna handarbeten, gyllenläder och läderplastik. I säng, musik, målning, språk, sömnad och väfnad emottages elever oberoende af husmoderskursen. Undervisningen meddelas i hvarje ämne af särskildt där för utbildade lärarinnor. Utförligt prospekt sändes, hvori referenser af föräldrar till från skolan utgångna elever finnes intagna. Adr.: Villa Hult, Kneipp-baden.

Elsa Philips Husmodersskola, Karlavägen 1 A, Stockholm, börjar sin 10:de termin för bildade unga flickor den 20 jan. 1913. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och inläggningar af frukt, grönsaker och kött, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushålls ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Prospekt, ref. o. närmare upplysning på begäran. ELSA PHILIP, Stockholm, Karlavägen 1 A, 3 tr. Tel. Ö. 13 10.

Undertecknad har återtagit sina sängkläder och är nu därjämte representant härstädes för professor Giacomo Minkowski Barbarozzoplatz 2, Berlin W Olga Weijding, Dehns Pensionat, Strandväg. 7.

Elfte häftet af "Moster Emmas väfbock", nya mönster i fyra skatt (äfven användbara till broderi) för mattor, gardiner, kostym- och möbiltyger, bonader m. m. Erh. mot 1 kr. 35 öre i postn. från Moster Emma Kneippbadet.

BARN-UNDERKLÄDER! i prima kvalitéer, tillverkade på egen fabrik. Lists various clothing items like BARN-NATT-DRÄKTER, BARN-COMBINATIONS, BARN-KJOLAR, LIFSTYCKEN, BARN-KALSON GER. Includes illustrations of children and clothing items.

Joh. Lundström & Co A.-B. KUNGL. HOFLEVERANTÖR. PRIMA ANTHRACIT HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER. Includes a list of prices for different grades of coal.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs börjar sin 23:e termin den 23 januari 1913 i den nya, modernt inredda lokalen Klarabergsgatan 40. Grundlig och praktisk undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konfekterberedning, dukning och servering, uppköp af matvaror, bokföring för hemmet samt födoämneslära. Dessutom en kortare kurs i hygien och sjukvård samt (valfritt) barnvård. Prospekt erhålles och ansöknings möttas af ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND, Riks 20 85. Klarabergsgatan 40, 5 tr., hiss, Stockholm. Allm. 93 02.

Palmgrenska Samskolan, Stockholm. Högre fullständigt läroverk för flickor och gossar. Dimissionsrätt förberedande klasser. Exp. öppen dagl. kl. 3-1/2. Carl Nordblad. J. S. Hedström.

Ruth Källanders Husmodersskola, Strandgatan 15, Uppsala, börjar sin 3:de termin den 27 jan. 1913. Undervisning meddelas i enklare och finare matlagning, bakning, konservering, uppköp af matvaror, bokföring för hushållet samt sjukvård för hemmet. Prospekt på begäran. Ruth Källander, ex. skolkökslärarinna.

Örebro Kindergartenseminarium. Silvvermedalj å Örebroutställningen 1911. Ettårig, teoretisk, praktisk kurs för utbildande af ledarinnor o. lärarinnor vid Kindergarten, hem, barnkrubbor, barnhem m. m. Vårterminen börjar febr. kl 1 f m. Goda platser anskaffas. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan, fröken Maria Kjellmark, Oskarsparken 7, Örebro.

Birgitta-Skolan, 19-21 Regeringsgatan, Stockholm. Kurser i klädsömnad, linnesömnad, barnkläder, konstbroderi, spetsömm knäppling och monteringar. Prospekt på begäran Tel.; Riks N. 504. Allm. 152 35. Elisabeth Glantzberg. Emmy Kylander.

Iris Husmodersskola. Ansöknings mottagas till nästkommande vårtermin å skolans lokal, Södra Larmgatan 11, kl 1-2 e. m. Tel. 67 97. Övriga tider hos Föreståndarinnan Greta Rinman, Vasagatan 23, Göteborg. Telefon 20 29. Prospekt sändes på begäran.

Lektioner i Linnesömnad. (äfven Blusar, Barnkläder m. m.) Praktisk metod, utan träckling. - Hvarje elev disponerar en symaskin Stockholm: Sibyllegatan 36, 4 tr. (hörnet af Karlavägen). Riks 85 30. Allm. 210 04. Malmö: Fersens väg 2, 3 tr. (hörnet af Regementsgatan). Riks 44 90, event. 40 88. Karin Egnér. Eva Egnér.

Målarskolan, 38 Smålandsgatan. Tel. Brunkeb. 62. Undervisning i Porslins-, Olje-, Akvarell- och Gobelinmålning. Gyllenläder, Läderplastik m. fl. ämnen. Lager af porslin, material för målning. Porslins brännes. Emma Nordberg, Augusta Peterson.

Doktorinnan Bergmans Målarskola. Elever mottagas i Porslins-, Olje-, Akvarell- och Gobelinmålning. Miniatur på elfteben. Beställningar mottagas. Humlegårdsgatan 10, 3 tr.

Kvinnliga Gymnastik-Sällskapets öfningar å Kongl. Gymn. Centralinstitutet (Hamngatan 19). Måndags- och Torsdags-afdelningen börjar Torsdagen den 16 jan. kl. 8, 15-10 e. m. Ledarinna fröken Lilian Lindhé. Tisdags- och Fredags-afdelningen börjar Fredagen den 17 jan. kl. 8, 15-10 e. m. Ledarinna fröken Ella du Riez. Ansöknings mottagas å nämnda tider och dagar under jan. månad. Till mindre bemedlade utlänar Sällskapet kostnadsfritt gymnastikdräkter. Terminsavgift 1.25. Styrelsen.

Ferrin. Fås på apoteken. Bästa järnmedel utmärkt styrkande. Apoteket Lejonet, Malmö. Includes illustration of a lion and a medicine bottle.

BRUNKEBERGS TEATERN. Alltid veckans bästa nyheter! KASSMAN & Co, Norrköping. Telef. adress: Kasskomp. Rikstelefon 202. Specialtillv.: "Wellwoven", högsta kvalité af tyger i svart, blått, grått tillhandahålles genom herrarn engrossister o. klädeshandl.